Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 246 (20. 214) • 1988 йил 26 октябрь • чоршанба Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитетида

КПСС Марказий Комитети «Ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашни кучайтириш масалаларига оид КПСС Марказий Комитети қарорлари қандай бажарилаётганлиги тўғрисида» қарор қабул қилди.

КПСС Марказий Комитетининг «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш чоралари тўғрисида»ги 1985 йил 7 майдаги қарорини ва шу масалалар юзасидан чиқарган бошқа қарорларини бажариш йўлида партия, совет органлари ва жамоат ташкилотлари авж олдириб юборган ишлар жамиятдаги маънавий вазиятни соғломлаштиришга, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга кўмаклашганлиги қарорда таъкидлаб ўтилди. Соғлом турмуш тарзини қарор топтириш қайта қуриш сиёсатининг муҳим таркибий қисми бўлиб қолди.

Уч йилдан кўпроқ вақтда тўпланган тажриба шуни кўрсатдики, ичкиликбозликка қарши кураш партиянинг принципиал йўл-йўриқларига мувофиқ равишда — комплекс тарзда, изчиллик ва собитқадамлик билан, тарбиявий, иқтисодий, медицина ва маъмурий-ҳуқуқий чораларни моҳирлик билан қўшиб олиб борилаётган жойларда бу иш ижобий натижалар бермоқда. Партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ва жамоат ташкилотларининг куч-ғайратларини мувофиқлаштириш ишлаб чиқаришда ва жамоат жойларида ичкиликбозлик ҳолларини анча қисқартириш имконини берди. Оилалардаги муҳит соғломлашмоқда, жароҳатланиш даражаси камайди. Ичкиликбозлик замиридаги жиноятчилик қисқарди.

(Давоми иккинчи бетда).

ТУРМУШИМИЗНИ ДЕМОКРАТИЯЛАШ

ССР КОНСТИТУЦИЯСИГА ЎЗГАРТИШЛАР ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ВА СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИ САЙЛАШ ҲАҚИДАГИ ҚОНУНЛАР ЛОЙИҲАЛАРИНИ МУҲОКАМА ҚИЛИШ БОШЛАНДИ

СССР Конституцияси (Асосий қонуни)га ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Қонун ва СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги Қонун лойиҳалари умумхалқ муҳокамасига қўйилди. Ҳозир редакциялар телефонлари тез-тез жирингламоқда. Газетхонлар бу ҳужжатлар тўғрисидаги ўз таассуротларини баҳам кўрмоқдалар, айрим қоидаларни суриштирмоқдалар ёки тушунтириб беришни илтимос қилмоқдалар, ўз таклифларини киритмоқдалар.

Жамиятимизни янгилашнинг ҳозирги босқичини ажратиб турадиган энг характерли белги шундан иборатки, миллионлаб совет кишилари сиёсий лоқайдлик ҳолатидан чиқиб, актив граждан позициясига ўтмоқдалар. Сиёсий системани ислоҳ қилиш халқнинг ана шу активлигини юксалтиришнинг, уни ягона бунёдкорлик изига йўналтиришнинг энг муҳим воситаси бўлиб қолиши керак. Эълон қилинган Қонун лойиҳаларини ислоҳотнинг, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларини амалга оширишнинг юридик пойдевори деб аташ мумкин.

Нима учун Конституцияга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш масаласи кўндаланг бўлди! СССР халқ депутатларини сайлаш тўғрисида янги Қонун нима учун керак бўлиб қолди! Улар революцион қайта қуриш жараёнига муқаррар тус бериши керак. Гап шундаки, қонунларимиз умуман социализм манфаатлари йўлида актив ишлаб келган бўлса ҳам, тажриба кўрсатаётганидек, бир қанча жиддий салбий ҳодисаларга тўсқинлик қила олмади, бу салбий ҳодисаларни биз ҳақли равишда ҳозир жамиятимиз бошидан кечираётган қийинчиликларнинг туб сабаби деб ҳисобламоқдамиз.

Ҳозирги мавжуд сиёсий система ўнлаб йиллар давомида ижтимоий турмушни демократия асосида ташкил этишга эмас, балки аввало, маъмурий кўрсатмаларни бажаришга мослашган эди. Бошқарувни партиявий-сиёсий раҳбарлар ва ижрочи аппарат қўлида тобора кўпроқ тўпланиши ана шу сиёсий системанинг характерли белгиси эди. Оқибатда халқ депутатлари Советлари ҳокимиятдан маҳрум бўлиб қолди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари иши бутунлай бўшашиб кетди. Ғайри-табиий вазият вужудга келди: Конституция ҳам, қонунларимиз ҳам ўз йўлига амал қилаверди, бошқарув практикаси эса ўз йўлидан, аллақачон эскириб қолган издан давом этаверди.

Энг муҳими эса, инсон асосий ҳаракат қилувчи куч сифатида сиёсий системадан кўп жиҳатдан четлаштириб қўйилди. Халқ ҳокимияти тўғрисида минбардан айтилган баландпарвоз гаплар, амалдаги волюнтаризм ва субъективизм, демократия институтлари тўғрисидаги сафсата ва социалистик турмуш тарзи нормаларининг реал топталиши — буларнинг ҳаммаси раҳбарлик системасида камдан-кам учрайдиган ҳодисалар эмасди.

СССР Конституциясига қўшимчалар ва ўзгартишлар, сайлов тўғрисидаги янги Қонун жуда кенг кўламли. Улар энг аввало, бутун турмушимизни демократиялашга, ҳокимиятни халқ депутатлари Советларига қайтариб беришга, Советларни бошқа барча давлат муассасаларидан устун қилиб қўйишга қаратилган. Аслида гап халқнинг тўла ҳокимияти тўғрисида бормоқда. Халқ депутатлари Советларининг фаолияти, дейилади янги Қонун лойиҳасининг 94-моддасида, масалаларни коллектив бўлиб, эркин, амалий муҳокама қилиш ва ҳал этиш, ошкоралик, ижро қилувчи ва бошқарувчи органларнинг, Советлар тузадиган бошқа органларнинг Советларга ва аҳолига мунтазам ҳисоб бериб туриши, уларнинг ишига гражданларни кенг кўламда қатнаштириш асосида қурилади. Халқ депутатлари Советлари ва улар тузадиган органлар жамоатчилик фикрини ҳисобга оладилар, умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга молик энг муҳим масалаларни гражданларнинг муҳокамасига қўядилар, ўз ишлари ва қабул қилинган қарорлар ҳақида гражданларни мунтазам хабардор қилиб турадилар. Бу модда, хусусан бошқа моддалар ҳам, 1977 йилда қабул қилинган Конституцияга нисбатан бирмунча кенгайтирилди.

2250 депутатдан иборат СССР халқ депутатлари съезди давлат ҳокимиятининг олий органи бўлиб қолади. Унинг составида сайловчилар сони тенг бўлган территория округларидан 750 депутат, миллий-территория сайлов округларидан 750 депутат ва умумиттифоқ жамоат ташкилотларидан 750 депутат бўлади. Советлар съезди энг муҳим давлат вазифаларини ҳал қилиш учун ҳар йили тўпланади. Олий Советнинг структураси ва вазифалари ҳам бошқача бўлади. Олий Совет СССР давлат ҳокимиятининг доимий ишлайдиган Қонун чиқарувчи, идора қилувчи ва контрол қилиб борувчи органига айланади.

Олий Совет ва у тузадиган Президиум ишига СССР Олий Советининг Раиси бошчилик қилади. Олий ҳокимият органлари системасида Конституцион назорат комитетига алоҳида ўрин ажратилмоқда. Конституцион назорат комитети халқ депутатлари съездида сайланади, ҳамда ҳукумат чиқарадиган қонунлар ва қарорлар, бошқа давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг норматив ҳужжатлари Конституцияга мослигини контрол қилишни таъминлайди.

Барча босқичдаги Советлар ишининг ташкил этилиши ҳам тубдан ўзгаради. Сессияларнинг, доимий комиссияларнинг, депутатларнинг роли ортади. Дабдабабозлик, ишдаги параллелизм, хўжакўрсинча якдиллик бартараф этилади. Таъбир жоиз бўлса, Советларда ҳамманинг ўрнидан туриб «маъқуллаймиз» деб овоз бериши турғунлик даврига мансуб бўлиб қолаверсин. Совет каби ваколатли орган ўрнини аппарат, ижроия комитети эгаллаб олишига тоқат қилинишига энди мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Фақат Совет, фақат депутатларгина давлат турмушининг энг асосий масалаларини ҳал қилиши ва бошқарув органлари фаолиятини контрол қилиб бориши керак. Советларда тузиладиган Президиумлар коллектив орган бўлмиш Советларнинг ишини активлаштириши керак.

Советларнинг иши кўп жиҳатдан депутатлар корпусига боғлиқ бўлади. Ҳокимият органларига сайловчилар манфаатларини ифодалашга ва ҳимоя қилишга қодир бўлган жамиятимизнинг энг яхши вакиллари сайланиши лозим. СССР халқ депутатларини сайлаш ҳақидаги янги Қонун ана шуни амалда рўёбга чиқаришга ёрдам беради. Сайлов бир мандатли сайлов округлари бўйича умумий, тенг ва тўғридан-тўғри сайлаш ҳуқуқи асосида яширин овоз бериш йўли билан ўтказилади — Қонун лойиҳасининг биринчи моддаси ана шундай баён қилинган. Бундан ташқари СССР Конституциясида белгилаб қўйилган нормаларга мувофиқ, халқ депутатларининг учдан бир қисми умумиттифоқ жамоат ташкилотлари — Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, касаба союзлари кооператив ташкилотлар, Бутуниттифоқ Ленинчи Коммунистик Ёшлар Союзи, хотин-қизлар, уруш ва меҳнат ветеранлари, илмий ходимлар, ижодий союзлар бирлашмаларидан ҳамда қонунда белгиланган тартибда тузилган ва умумиттифоқ органлари бўлган СССР гражданларининг бошқа жамоат ташкилотлари ва бирлашмаларидан сайланади. Маҳаллий Советларга халқ депутатларини сайлаш бир мандатли ва кўп мандатли округларда ўтказилади, мамлакатимизда бундай тажриба мавжуд.

Эълон қилинган Қонун лойиҳаларида социалистик ҳуқуқий давлатни вужудга келтиришнинг, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ишини қайта қуришнинг конкрет чора-тадбирлари белгилаб берилган. Судларнинг обрўси ошади, судьяларнинг мустақиллиги ва фақат қонунга бўйсуниши таъминланади. Ҳамма судларнинг судьялари ўн йил муддатга, халқ маслаҳатчилари эса беш йил муддатга сайланади. Улар сайловчилар ёки ўзларини сайлаган халқ депутатлари Советлари олдида масъул бўладилар ва уларга ҳисоб бериб турадилар ҳамда Қонунда белгилаб қўйилган тартибда чақириб олинишлари мумкин. Судьялар ва халқ маслаҳатчиларининг ўз ҳуқуқ ва бурчларини ҳеч қандай тўсқинликсиз, самарали амалга оширишлари учун шароит таъминланади.

Қонун лойиҳаларида турмушимизни демократиялашнинг бошқа кўпгина муҳим жиҳатлари кўзда тутилган. Уларни ҳар томонлама англаб етиш ва конкрет тажриба билан бойитиш муҳимдир. Ҳар бир совет кишиси ўз таклиф ва мулоҳазаларини киритиши мумкин. Партия ташкилотлари Қонун лойиҳалари муҳокамасидан меҳнаткашларнинг активлигини ошириш, уларнинг қайта қуришга қўшаётган ҳиссаларини кўпайтириш йўлида фойдаланишлари керак.

(«Правда»нинг 25 октябрь сонидаги бош мақоласи).

М. С. ГОРБАЧЕВнинг Г. КОЛЬ билан учрашуви

Германия Федератив Республикасининг Федерал канцлери Гельмут Коль етиб келганидан кейин орадан бироз вақт ўтгач, 24 октябрь куни М. С. Горбачев шахсан суҳбатлашиш учун у билан учрашди. Аввал бошданоқ учрашув иккала томонга яқиндан дахлдор бўлган энг муҳим муаммолар хусусида жуда ошкора, жиддий суҳбат тусини олди. Бутун муҳокама СССР — ГФР муносабатларининг шу мамлакатлар учунгина эмас, айни вақтда Европа ва умуман халқаро тараққиёт учун ҳам зўр аҳамиятга эга эканлигини тушуниб етиш руҳида ўтди. Мураккаб нарсалар ва йирик масалалар ҳақида ҳеч қандай дипломатиясиз, тўппа-тўғри, бир-бирининг фикрини тушуниш ва реалистик ечимларни излаш истаги билан гапирилди. Шундай ечимларни излаш кераки, улар табиий тафовутларни, тарихан вужудга келган реалликларни ҳурмат қилиш ва тузилган шартномаларга риоя этиш шароитида ҳеч кимнинг — иттифоқчиларнинг, шерикларнинг, умуман ўзга мамлакатларнинг манфаатларига зарар етказмасин, балки Европа хавфсизлиги ва ялпи хавфсизлик ишига, хилма-хил халқаро ҳамкорликка хизмат қилсин.

Визитни рўёбга чиқариш йўлидаги чуқур фикр-мулоҳазалар ва жиддий тайёргарлик ишлари ўзини оқлади. Муносабатларимиздаги энг қийин давр ўтди, деб таъкидлади М. С. Горбачев, бу эса шу муносабатларни янги поғонага кўтариш учун шароит яратади. Совет кишилари, бизнинг назаримизда, ГФР аҳолисининг кенг табақалари ҳам шунга тайёрдирлар ва шундай бўлишини хоҳлайдилар.

Суҳбатдошлар принципиал йўл тўғри танлаб олинди ва эндиликда иккала мамлакат халқларининг асрлар давомида ҳам моддий, ҳам маънавий соҳада алоқа қилиши натижасида вужудга келган ва ҳосил қилинган жамики ижобий ва ижодий ютуқларни қайта тиклаш ва улардан фойдаланиш мумкин бўлиб қолди, деган фикрга келдилар.

Суҳбат М. С. Горбачевнинг Боннга қиладиган жавоб визитигача қолган даврда Совет — Ғарбий Германия муносабатларининг принципиал концепциясини тайёрлаш учун ҳамжиҳат бўлиб нималар қилиш мумкинлигини бамисоли биргаликда чамалаб кўриш бўлди.

Шу кунларда муштарак иморатга дастлабки ғиштлар қўйилмоқда, деб таъкидлади М. С. Горбачев, бинобарин вазифа бундан буён ҳам меҳнат қилаверишдан, ҳамма нарсанинг, шу жумладан, қуролсизланиш ва хавфсизлик масалаларини пишиқ-пухта ҳал этишнинг энг биринчи асоси бўлмиш ишончни вужудга келтиришдан иборат.

Қуролсизланиш масалалари турли жиҳатлардан бир неча бор муҳокама қилинди. Европадаги оддий қурол-яроғ ва қуролли кучлар хусусидаги музокараларни зудлик билан бошлаш керак, деган умумий бир фикр айтилди. Шу билан бирга М. С. Горбачев ГФР ва НАТО бошқа аъзолари ҳукуматларининг Европадаги ядро қуроли масалалари хусусидаги позициясини ва уларнинг ўртача ҳамда камроқ олислик ракеталарига оид Шартнома очиб берган истиқболларга зид бўлиб тушувчи маълум ниятларини Совет Иттифоқида тушуниш қийин бўлаётганлигини рўй-рост айтди.

Экология масалалари принципиал тарзда — Европанинг омон қолиши нуқтаи назаридангина эмас, шу билан бирга конкрет тарзда: кучайиб бораётган кескин муаммоларни ҳал қилиш учун айни СССР билан ГФР ҳозирнинг ўзидаёқ нималар қила олишлари жиҳатидан ҳам кўриб чиқилди.

Иқтисодий алоқа масалалари кенг ва муфассал муҳокама қилинди. Қайта қуриш туфайли вужудга келаётган имкониятларни рўёбга чиқаришни иккала томон хоҳлаётганлиги қайд этилди. Канцлер иқтисодий ҳамкорлик янада ривожланишига кўмаклашишга тайёр турган ГФР савдо-саноат доираларининг манфаатдорлик билан ёндашувини қўллаб-қувватлашини изҳор этди. Бу жараёнга кичик ва ўртача фирмаларни актив жалб этиш мақбул эканлиги махсус равишда таъкидлаб ўтилди.

Канцлернинг ёшлар ўртасидаги алоқаларни ривожлантириш тўғрисидаги таклифини, шунингдек, ишлаб чиқаришни бошқариш тажрибасини ГФРга бориб ўз жойида ўрганиш учун совет хўжалик ходимларига қилинган таклифни М. С. Горбачев қизиқиб қабул этди.

Немис миллатига мансуб бўлган совет гражданлари хусусида ҳам гап бўлди. Бу ҳақда шуни айтиш кераки, бу соҳада мавжуд бўлган муаммолар ҳал этилмоқда ва ҳал этилаверади, фақат давлатимизнинг ички ҳуқуқий ишларига аралашишга йўл қўймаслик муҳимдир.

Шундай қилиб, шахсий алоқа ўрнатилди. М. С. Горбачев билан Г. Коль суҳбатдан мамнуният изҳор этдилар, суҳбат реалистик ёндашувлар, масъулият ва умидворлик, истиқболни ҳис этиш туйғуси билан, ўз мамлакатларининг манфаатларига, ўз қадриятларига, иттифоқчилик мажбуриятларига содиқ қолиб, Совет — Ғарбий Германия муносабатларининг Европа ва умумжаҳон жараёнидаги ролини эътиборга олиб, шу муносабатларни олға силжитиш зарурлигини англаш руҳи билан ажралиб турди.

(ТАСС).

Ҳамкорликнинг янги одимлари сари

М. С. ГОРБАЧЕВ ВА Г. КОЛЬ ГФР САВДО-САНОАТ ДОИРАЛАРИНИНГ ВАКИЛЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИЛАР

Бири-бирига туташ хоналар орқали Катта Кремль саройининг Екатерина залидан Георгий залига ГФР савдо-саноат доиралари вакиллари ҳузурига кетаётганда М. С. Горбачев Колга ҳозиргина тугаган суҳбатлари тўғрисидаги таассуротларини гапириб берди. Мен мамнунман, деди у, Федерал канцлер ҳам бу фикрга қўшилди.

Георгий залида иккала мамлакат раҳбарларини ГФР савдо-саноат доираларининг 70 дан ортиқ вакиллари кутиб турган эдилар. Уларнинг орасида Ғарбий Германия экономикаси Шарқ комитетининг раиси Отто Вольф фон Амеронген, «Фрид Крупп ГМБХ» фирмаси кузатувчи кенгашининг раиси Бертхольд Байц, «Саламандер АГ» фирмаси правлениесининг раиси Франц-Йозер Дацерт, «Дрезднер бан АГ» банки правлениесининг вакили, немис банклари федерал иттифоқининг раиси Вольфганг Реллер, «Сименс АГ» фирмаси правлениесининг аъзоси Ханс-Герд Негләйн, немис саноати федерал бирлашмасининг вице-президенти, немис машинасозлик корхоналари бирлашмасининг президенти Франк Петцольд, немис улгуржи ва ташқи савдо федерал иттифоқининг президенти консул Клаус Рихтер, ГФР бирлашган савдо-саноат палатасининг президенти Ганс-Петер Штиль, шунингдек, кўп сонли журналистлар бор эдилар.

Г. Коль микрофон олдига келади. Жаноб Бош секретарь, дейди у, бир неча соат давом этган суҳбатимиз тугади, бу суҳбат давомида биз сиёсатимиз истиқболлари ва имкониятларини биргаликда мушоҳада ва муҳокама қилдик. Биз биргаликдаги тарихимиз, шунингдек, бу тарихнинг бизга оғир ботадиган боблари тўғрисида гаплашдик. Биз ҳозирги давримиз тўғрисида ва биргаликдаги келажагимиз учун зиммамизга мажбурият юклайдиган жиҳатлар тўғрисида гаплашдик. Мавжуд келишмовчиликларни ҳам ҳисобга олганда (биз уларни мутлақо камайтириб кўрсатмоқчи эмасмиз), тарихнинг янги бобларидан бирида биз биргаликда янги саҳифа очишни истаймиз, деган бир фикрга келдик. Фақат саҳифа очибгина қолмай, уни мустаҳкам ёзувларимиз билан тўлдира бошлаш истагимиз бор.

М. С. Горбачев. Бунинг устига, ана шу бобда саҳифалар кўп, саҳифа биттагина эмас.

Г. Коль. Бу саҳифаларни тўлдириш устида ҳам иш олиб борамиз. Бунинг устига тарихимизда яхши жиҳатлар ҳам бўлган, жумладан, иқтисодий айрибошлаш, комерсантлар, савдо-саноат эгаларининг мулоқоти ана шундай яхши муносабатлар қаторига киради. Биз, аввало, ана шуларни қўллаб-қувватламоқчимиз. Бунда ҳали кўп нарса олдинда турибди, биз ҳали кўпгина муаммоларни ҳал этишимиз лозим, лекин яхши ниятга асосланиб, кўп нарсага эришиш мумкин. Бу ерда тўпланган хонимлар ва жанобларнинг кўплари ўзларининг шахсий ташаббускорлик фаолияти заминида биргаликда ҳаракатларни кўпайтириш учун ишлашга тайёрдирлар.

Жаноб Бош секретарь, бу ерда одатдан ташқари составдаги делегация тўпланган. Бу делегация аъзолари яхши ният, компетенция ва билимларга чексиз ишончнинг вакилларидирлар. Биз ҳозир бундан энг оқилона тарзда фойдаланиб қолишимиз керак.

М. С. Горбачев. Ҳурматли жаноб Канцлер, ҳурматли хонимлар ва жаноблар. Жаноб Коль айтган гапларнинг кўпига мен қўшилишим мумкин. Менимча, мана шунинг ўзи ҳам маълум фикрни билдиради. Бу визитга олиб келган йўл жўн бўлмади. Лекин биз ҳар икки томонда қатъий иш олиб бордик. Бу бизнинг биринчи мулоқотимиз бўлиб, у яхши вазиятда ўтди, кўпгина муаммолар муҳокама қилинди. Биз қийинчиликларни четлаб ўтмадик. Мен бу учрашувимиз натижаларидан мамнунман. Биз реалистлар сифатида иш олиб бордик. Аммо биз реалликка таяниб, муносабатларимиз истиқболига назар солишга ҳаракат қилдик. Чамаси, биз бу муносабатлар яхши истиқболга эга, деган умумий хулосага келдик. Лекин бундай истиқболга биргаликдаги куч-ғайратларимиз, яхши ниятимиз билан, халқларимиз олдидаги, Европа халқлари олдидаги ва жаҳон ҳамжамияти олдидаги умумий масъулиятимизни тушуниб етиш орқали эришиш мумкин.

Бизнинг музокараларимиз тўғрисида бу музокаралар қандайдир сир билан қоплан ган дейиш мумкин эмас, деб ўйлайман. Агар вақт имкон берганида, биз бу музокаралар мазмунини сўзлаб берган бўлур эдик. Бу музокаралар рўй-ростлик, ошкоралик, реализм, оптимизм билан ажралиб тургани муҳимдир. Менимча, умумий фойдали муносабатларнинг янги даражасига чиқиб олиш учун ҳақиқатан ҳам реал имконият вужудга келмоқда. Муз кўчди. Энди музлар оқиб кетади, деб умид қиламиз. Шу ўринда кўп нарса Сизларга боғлиқ. Ғарбий Германия савдо-саноат доираларининг кайфиятлари бизга маълум, биз уларни табриклаймиз. Чамаси, сиёсат ва экономика бир-бирига яқинлашмоқда. Бу эса ижобий ўзгаришларга айланишига умид туғдиради. Келинглар, шу соҳада янги қадамлар қўяйлик.

...Мен шу учрашувимиздан хурсандман. Яна бир бор шуни айтишни истайманки, биз Федерал канцлер билан биргаликда бундан буёнги ҳамкорликка Сизлар ҳисса қўшишларингизга умид қиламиз.

(ТАСС).

МЕҲМОН ШАРАФИГА

24 октябрда Кремлда Совет раҳбарияти номидан ГФР Федерал канцлери ва унинг рафиқаси шарафига зиёфат берилди.

Г. Колнинг сафарида унга ҳамроҳлик қилаётган Ғарбий Германиянинг расмий кишилари меҳмон билан бирга ҳозир бўлдилар. Совет томонидан М. С. Горбачев рафиқаси билан, Н. И. Рижков, Е. К. Лигачев, Н. Н. Слюньков, Э. А. Шеварднадзе, А. Н. Яковлев, Ю. Д. Маслюков, Д. Т. Язов, А. П. Бирюкова, бошқа расмий кишилар бор эдилар.

Дўстона вазиятда ўтган зиёфатда М. С. Горбачев ва Г. Коль нутқ сўзладилар, уларнинг нутқлари қарсаклар билан кутиб олинди.

(ТАСС).

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида

шу йил 25 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
ТОШКЕНТ	0,36	103,34	0,24	107,33
ХОРАЗМ	0,55	103,03	0,56	63,05
Бухоро	1,23	99,14	1,05	78,34
Қашқадарё	0,95	97,20	0,87	105,70
ҚҚАССР	1,03	90,86	0,76	88,34
Сирдарё	0,46	88,55	0,32	99,34
Сурхондарё	1,11	87,43	0,56	87,69
Фарғона	0,74	85,48	0,14	39,81
Наманган	0,85	84,51	0,37	61,26
Самарқанд	1,38	72,47	1,40	69,55
Андижон	0,34	66,44	0,04	27,36
Республика бўйича:	0,82	87,79	0,55	77,05
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
Сурхондарё	1,31	99,93	1,11	163,15
Қашқадарё	1,64	95,19	2,28	139,27
Наманган	1,44	89,42	—	—
Самарқанд	2,52	82,37	3,20	53,13
Бухоро	0,32	12,98	0,75	5,25
Республика бўйича:	1,38	93,80	1,54	149,28

ФАРМАКОЛОГИЯ ВА ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ

Тошкентда 25 октябрь куни иш бошлаган фармакологларнинг VI Бутуниттифоқ съезди мавзуи «Фармакология ва фан-техника тараққиёти» деб белгиланган. Съездда иштирок этиш учун Ўзбекистон пойтахтига мамлакатимизнинг барча республикаларидан олимлар, амалиётчи мутахассислар, шунингдек чет эллик меҳмонлар келишди.

Ялпи мажлислардаги, проблемали ва тематик симпозиумлардаги муҳокама программасига янги даволаш воситаларини излаш, яратиш ва практикага жорий этишнинг актуал проблемалари, клиник фармакология, дори-дармон моддаларини ўрганиш методлари, фармакология тадқиқотларида янги технологиялардан фойдаланиш каби мавзулар киритилган.

Фармакологлар Бутуниттифоқ илмий жамияти правлениесининг қилинган иш тўғрисидаги ҳисоботини ва ревизия комиссиясининг докладини, «Фармакология ва токсикология» журнали редакцион коллегиясининг ҳисоботини тинглаш, фармакологлар Бутуниттифоқ илмий жамияти правлениеси ва ревизия комиссиясининг янги составини сайлаш ҳам кўзда тутилган.

Съездни фармакологлар Бутуниттифоқ илмий жамияти правлениесининг раиси, СССР Медицина фанлари академиясининг академиги А. В. Вальдман очди. У Совет медицина фани ва соғлиқни сақлаш системасини қайта қуриш шароитида фармакологиянинг вазифаларини батафсил таърифлаб берди.

Съезднинг очилишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

• Олий Совет сессияси арафасида

ДЕПУТАТЛАР КОМИССИЯЛАРИ ЙИҒИЛИШИ

Ўзбекистон ССР Олий Советининг бўлажак сессияси муносабати билан беш йилликнинг тўртинчи йилига мўлжалланган республикани иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат плани ҳамда давлат бюджети лойиҳаларини муҳокама қилиш учун Олий Совет доимий комиссиялари тайёргарлик группаларини туздилар. Мазкур лойиҳалар сессия муҳокамасига тақдим этилади.

Депутатлар комиссиялар қайта қуриш ўртага қўйган янги вазифалар ва имкониятлар асосида план ва бюджетнинг турли жиҳатларини ўрганиб чиқадилар. Давлат план комитети таклифлари, маҳаллий Совет органлари, идоралар, жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективларининг таклифлари, сайловчиларнинг маслаҳат ва эътирозлари кўриб чиқилмоқда.

Министрлик ва идораларнинг комиссиялар мажлисига таклиф этилган раҳбарлари билан учрашувлар, депутатларнинг корхоналар қурилишлар, муассасаларга бориши аҳволни ҳар томонлама баҳолаб, қарорларнинг турли вариантларини таққослаш имконини беради. Бу ишга олимлар, экономистлар, юристлар, халқ хўжалиги турли тармоқларининг мутахассисларидан иборат маслаҳатчилар ҳам жалб этилган.

Лойиҳаларни кўриб чиқиш жараёнида ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, социал муаммоларни ҳал этиш, аҳоли талабларини тўлароқ қондиришнинг конкрет йўллари белгилаб олинади. Депутатлар тайёргарлик комиссиялари ўз тузатишларини киритадиган айни ана шу ҳужжатлар Ўзбекистон ССР Олий Советининг бу галги сессиясида муҳокама мавзуси бўлади.

(ЎзТАГ мухбири).

ВЕТЕРАНЛАР БАЙРОҚ ТОПШИРИШМОҚДА

Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли ва Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозлари ўртасида тузилган социалистик мусобақа тўғрисидаги шартнома иккала колхоз меҳнатчилари ишига омил бахш этди. Иккала хўжалик ҳам хўжалик ҳисоби шароитида ишлаб, интенсив технология асосида пахта етиштирмоқда, бир-бирларининг бой тажрибасидан фойдаланмоқда. Колхозчилар Ўзбекистон Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашидан меҳнат мусобақасида ҳакам бўлишни илтимос қилдилар. Ветеранлар бу хўжаликларда бир неча бор бўлишди, қишлоқ хўжалик ишларининг бориши билан қизиқишди.

Охунбобоев номли колхоз октябрь ойининг бошларида пахта тайёрлаш плани бажарилгани ҳақида рапорт берди. Бу ерда ҳосилнинг кўп қисми машиналар билан териб олинди. Колхозчилар тайёрлов пунктига «оқ олтин» топширишни давом эттирмоқдалар.

Колхоз социалистик мусобақадаги муваффақиятлари учун Ўзбекистон Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашининг Қизил Байроғига сазовор бўлди. Уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгаши президиумининг раиси Р. Ғ. Ғуломов 24 октябрь куни хўжаликка ана шу мукофотни топширди.

(ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитетида

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Бироқ, қарорда таъкидлаб ўтилганидек, ҳали туб ўзгаришга эришилгани йўқ. Кўпгина регионларда ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашни кучайтириш учун вужудга келтирилган кенг имкониятлардан тегишли тарзда фойдаланилмади. Зўр ғайрат билан қилинадиган кундалик ишлар билан мустаҳкамланмади. Ғоят мураккаб социал муаммолардан бирини ҳал этиш кўпинча маъмурий чоралар кўриш, қисқа муддатли шов-шувли кампаниялар ўтказишдан иборат қилиб қўйилди. Партия органлари асосий кучни — жамоатчиликни, меҳнат коллективларини, истиқомат жойларидаги аҳолини ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши курашга сафарбар эта олмади.

Партия комитетларининг анчагина қисмида вазиятга тўғри баҳо бериш, қабул қилинаётган қарорларнинг социал ва тарбиявий оқибатларини олдиндан кўра билиш, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва хўжалик органларининг ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш ва уларни келтириб чиқарувчи сабабларини тугатишга қаратилган амалий ҳаракатларини мувофиқлаштириш маҳорати етишмаяпти.

Асосан тақиқлаш, буйруқ бериш методлари, ҳаддан ошириб юбориш, шошма-шошарлик ичкиликбозликка қарши кураш ишига катта путур етказмоқда. Жамоатчиликнинг фикрини ҳисобга олмай, бутун-бутун районлар ва шаҳарларнинг «ҳушёрлик зонаси» деб эълон қилиниши тарбиявий ишларни кучайтириш билан мустаҳкамланмади. Вино-арақ маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми шошма-шошарлик билан, белгиланган топшириқдан анча ошириб қисқартирилди, коньяк, спирт қўшилмаган вино, шампан виноси ва пиво ишлаб чиқариш асоссиз равишда камайтириб юборилди, уларни тайёрлашнинг хом ашё ва ишлаб чиқариш базаси тугатилди. Спиртли ичимликлар сотадиган савдо тармоқлари ва уларнинг режимини тартибга солишга ўйламай-нетмай ёндашишга йўл қўйилди.

Ана шундай ҳаракатлар спиртли ичимликларни талаб ошган маҳсулотга айлантириб қўйди, навбат кутувчиларнинг кўпайишига, самогон тайёрлаш, спиртли ичимликлар билан чайқовчилик қилиш кескин ўсишига, заҳарвандлик ва бангиликка олиб келди. Қанд-шакар ва кондитер маҳсулотлари билан савдо қилишда қийинчиликлар пайдо бўлди. Спиртли ичимликлар товар фондларининг камайтирилиши зарур товарлар ишлаб чиқаришни ва пулли хизматларни кўпайтириш ва реализация қилиш билан таъминланмади.

Юз берган вазиятда партия, совет, жамоат ташкилотлари ходимларининг бир қисми вужудга келаётган муаммоларни жуда кечикиб ҳал қилмоқдалар. Баъзи бошланғич партия ташкилотлари, партия органлари ишлаб чиқаришда ичкиликбозлик қилиш фактларига нисбатан лоқайдлик ва принципсизлик қилмоқдалар.

Сўнгги вақтда кўп жойларда ичкиликбозликка қарши кураш бўшаштириб юборилди, бу курашнинг самарадорлиги пасайиб кетди, ичкиликбозлар атрофида жамоатчилик қоралайдиган муҳит вужудга келтирилмаяпти, айниқса, темир йўл ва автомобиль транспортида нохуш аҳвол вужудга келмоқда. Кўчаларда содир этилган жиноятлар сони кўпайди. Ҳуқуқбузарлар орасида балоғатга етмаганлар, ўсмирлар сони ортди.

Ички ишлар органлари ичкиликбозлик, самогон тайёрлаш, қанд-шакар ва бошқа маҳсулотлар билан чайқовчилик қилишга қарши курашда фаолликни пасайтириб юбордилар. КПСС Марказий Комитети ҳушёр турмуш тарзини қарор топтириш йўлини турмушга жорий этишда ВЦСПС, ВЛКСМ Марказий Комитети, СССР Маданият министрлиги, СССР Кинематография давлат комитети, СССР Халқ таълими давлат комитети, Физкультура ва спорт давлат комитети, ижодий союзларнинг правлениелари суст иш олиб бораётганликларини таъкидлади. Улар аҳолининг, айниқса, ёшларнинг бўш вақти мазмунли ўтишини таъминлаш юзасидан касаба союзлари, комсомол, ижодий ташкилотлар, маданият ва спорт муассасалари куч-ғайратларини активлаштириш учун зарур чораларни кўрмадилар. Ҳушёрлик учун кураш Бутуниттифоқ кўнгилли жамияти соғлом турмуш тарзи актив тарафдорларининг оммавий, нуфузли ташкилоти сифатида ҳали ҳам ўзини кўрсатгани йўқ. Жамиятнинг кўпгина ташкилотлари амалда ҳеч қандай иш қилмаяпти.

Наркология муассасаларининг моддий базаси жуда секинлик билан мустаҳкамланмоқда, уларнинг иши самараси пастлигича қолмоқда.

Ичкиликбозликка, меҳнат интизомини, жамоат тартибини бузишга қарши курашда куч-ғайратларнинг бўшаштириб юборилгани қайта қуриш ишига путур етказмоқда, жамиятимиз турмушининг барча соҳалари ва жиҳатларини янгилаш йўлида ғов бўлмоқда.

Қарорда ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этишга қаратилган йўлдан ҳар қандай чекинишга йўл қўйиб бўлмаслиги таъкидланади. Ҳушёрлик учун курашни қатъий кучайтириш барча партия, давлат, жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари учун ғоят муҳим иш бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади.

Бу ишда КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил 7 майдаги «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш чоралари тўғрисида»ги қарорининг қоидаларига, унинг барча жиҳатларига оғишмай амал қилиш, бу ишда пассивликка ҳам, шошма-шошарликка ҳам йўл қўймаслик, куч-ғайратларни профилактика ишларига, тарбиявий чора-тадбирларга, барча совет кишиларида спиртли ичимликларга қарши қатъий эътиқодни тарбиялашга, аҳолининг, айниқса, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишга, ишлаб чиқаришда интизомни мустаҳкамлашга ва жамоат жойларида тартиб ўрнатишга қаратиш зарур.

КПСС Марказий Комитети ичкиликбозлик ва алкоголизмни тарқатишнинг энг хавфли формаларидан бири бўлган самогон тайёрлашга қарши муросасиз кураш олиб бориш зарурлигини таъкидлади. Бунинг учун жамоатчилик фикрининг нуфузи ва қонунларимиз кучидан тўла фойдаланиш керак.

Совет органлари, савдо ташкилотлари спиртли ичимликлар билан савдо қилишни тартибга солиш тадбирларини амалга ошириш чоғида спиртли ичимликлар сотиб олиш учун навбатни келтириб чиқарадиган шароитларни қисқа муддат ичида бартараф этишлари зарур. Бунда мактабгача тарбия болалар муассасалари ва мактаблар яқинида, заводларнинг дарвозалари олдида, меҳнаткашлар дам оладиган жойларда, транспортда спиртли ичимликлар сотишни яна бошлашга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди.

СССР Ички ишлар министлигига, СССР Юстиция министрлигига манфаатдор идоралар билан биргаликда ичкиликбозликка қарши қаратилган амалдаги қонунларни қўлланиш самарадорлигини чуқур ўрганиш ва зарур бўлган тақдирда тегишли таклифлар киритиш тавсия этилди.

КПСС Марказий Комитети партия ташкилотлари олдига ичкиликбозликка қарши қаратилган қонунларни бузиш фактларининг ҳар бирига, партиянинг соғлом турмуш тарзини қарор топтириш йўлини ўтказишда коммунистларнинг, айниқса раҳбар ходимларнинг пассивлигига принципиал ва муросасиз муносабатда бўлиш вазифасини қўйди.

Қарорда ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш билан боғлиқ муаммоларни ёритишда оммавий ахборот воситалари ишидаги катта камчиликлар кўрсатиб ўтилди. Оммавий ахборот воситаларининг кўпгина материалларида конкретлилик, теранлик, ҳужумкорлик, ижобий тажрибага диққат-эътибор етишмайди. Юз берган вазиятни, спиртли ичимликлар истеъмол қилиш анъаналарининг сақланиб қолинишига кўмаклашаётган сабаблар ва шарт-шароитларни малакали таҳлил қилиш ўрнига кўпинча юзаки, қуруқ мулоҳаза юритилмоқда, қийинчиликлар қайд этилиб, шов-шувга сабаб бўлувчи фактлар такрорланмоқда.

Газета ва журналлар, телевидение ва радио редакцияларига бу муаммоларни ёритишни тубдан яхшилаш таклиф қилинди. Соғлом турмуш тарзини қарор топтиришда, меҳнаткашларнинг бўш вақтларидан оқилона фойдаланишдаги илғор тажрибаларни, маданий-тарбиявий ва маърифий ишларнинг методлари ва мазмунини, «ичмаслик қонуни» тарафдорларининг ҳам, «маданий ичиш» тарафдорларининг ҳам позициялари асоссиз эканлигини кўрсатиб беришга алоҳида эътиборни қаратиб, мунтазам, чуқур ва малакали иш олиб бориш, ичкиликбозликка қарши курашдаги пассивликни қаттиқ танқид қилиш керак.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ А. Г. ЛИСЕНКОНИ «ҒАРҚ БЎЛАЁТГАНЛАРНИ ҚУТҚАРГАНЛИК УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Сувда чўкаётган болани қутқариш чоғида мардлик, жасорат ва фидокорлик кўрсатганлиги учун Кўкпатас дала геология-разведка экспедицияси қурилиш цехининг ғишт терувчиси ўртоқ Александр Григорьевич Лисенко СССР Олий Совети Президиуми номидан «Ғарқ бўлаётганларни қутқарганлик учун» медали билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. ҲАБИБУЛЛАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри, 1988 йил, 25 октябрь.

* * *

Бу воқеа апрель ойининг охирларида содир бўлган эди. Александр Лисенко учун ана шу баҳор куни оддий иш куни бўлиб, у ўз ўртоқлари билан уй-жой қурилишида меҳнат қилар эди. Кутилмаганда яқин орадан боланинг қўрқув аралаш бақирган овози эшитилди. Овоз чиққан томонга югуриб борган ишчи олдинда канализация қудуғининг лойқа, совуқ сув билан лиқ тўлган очиқ люкига кўзи тушди.

Оғир аҳвол содир бўлганлигига шубҳа йўқ эди. Александр Григорьевич бир дақиқа ҳам иккиланмай ва ўзи ҳақида ўйлаб ҳам ўтирмай, музлаб ётган қудуққа ўзини ташлади. Анча ичкаридан хушидан кетган болани қидириб топишга ва уни юқорига олиб чиқишга муваффақ бўлди.

Бу бола беш яшар Раҳмон Раҳимов бўлиб, тарбиячининг бепарволиги натижасида болалар боғчаси территориясидан чиқиб, бошқа бир жинояткорона тартибсизлик қурбони бўлган ва кимнингдир совуққонлиги туфайли ёпиб қўйилмаган канализация люкига қулаб тушган.

А. Г. Лисенко Кўкпатас геология-разведка қидирув экспедициясида қурувчи бўлиб ишлайди. Унинг тўғрисида бу ерда фақат яхши фикрлар эшитиш мумкин. Александр Григорьевич берилган барча топшириқларни виждонан бажарадиган яхши, моҳир ишчи бўлибгина қолмай, айни вақтда қурилиш цехи меҳнат кенгашининг раиси, халқ контроли комитетининг аъзоси ҳамдир. Ҳамкасблари сезгирлиги, камтарлиги ва бошқаларга доимо хайрихоҳлиги учун уни ҳурмат қилишади.

(ЎзТАГ).

• Ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили

РИВОЖЛАНИШ СУРЪАТЛАРИ СТАТИСТИКАСИ

1988 йилнинг январь — сентябрь ойларида экономикани янада соғломлаштириш жараёни давом этди. СССР Давлат статистика комитетининг «1988 йилнинг тўққиз ойи мобайнида СССРнинг социал-иқтисодий ривожланиши тўғрисидаги» ахборотида ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатларини ошириш аввало интенсив омиллар эвазига таъминланди, деб таъкидланади. Ҳосил қилинган миллий даромад ўтган йилнинг ана шу давридагига нисбатан 4,7 процент, ижтимоий меҳнат унумдорлиги 5,2 процент ўсди. Фойда ва бошқа жамғармалар юзасидан план топшириқлари ошириб бажарилди. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш принципларининг жорий этилиши бунга ёрдам берди.

Экономика тараққиётидаги социал йўналиш кучайди. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш кўпайди, чакана товар обороти плани бажарилди. Аҳолига пулли хизмат кўрсатиш ва кооперативлар бажарган иш ҳажми анча кенгайди.

Шу билан бирга экономиканинг бир қанча жабҳаларида кескинлик сақланиб турибди. Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг барқарор ривожланиши таъминланмади. Миллий даромад планда назарда тутилганидан анча суст суръатларда ўсмоқда. Шу йилнинг учинчи кварталида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш секинлашди, шартномалар ва буюртмаларга кўра ана шундай маҳсулотларни етказиб бериш кескин камайди. Илмий техника тараққиёти, ресурсларни тежаш, маҳсулот сифатини яхшилаш ҳали ҳам иқтисодий ўсишнинг ҳал қилувчи омилларига айлангани йўқ. Кўпгина корхоналарда иш ҳақининг ўсиши меҳнат унумдорлигининг ошишидан илгарилаб кетди. Аҳолининг пул даромадлари товарлар ва хизматлар билан тўла таъминланмаяпти. Арзон маҳсулотларга бўлган талабни қондириш ўткир муаммога айланиб қолди, бундай маҳсулотларни ишлаб чиқариш камайди. Уй-жой ва социал-маданий қурилиш тўққиз ойлик плани бажарилмади. Бир қанча корхоналар ва ташкилотларнинг молиявий аҳволи беқарор бўлиб турибди.

Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан саноат маҳсулоти 27 миллиард сўмлик кўпайди. Марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ҳамда корхоналар ва ташкилотларнинг фондлари маблағлари ҳисобидан асосий фондлар 1987 йилнинг тўққиз ойидагига нисбатан 2,3 миллиард сўмлик кўпроқ ишга солинди. Чакана товар обороти ва пулли хизмат ҳажми 22,5 миллиард сўмлик кўпайди.

Январь — август ойларида фойда олиш плани 8,7 процент ошириб бажарилди, планга қўшимча 10,8 миллиард сўм фойда олинди. Фойдадан тўловлар ва обороотдан солиқ сифатида давлат бюджетига тушган маблағ январь — сентябрь ойларида 163 миллиардни ташкил этди ёки план 102 процент бажарилди.

Айни вақтда саноат корхоналари ва бирлашмаларнинг, шунингдек пудрат қурилиш-монтаж ташкилотларининг 20 процентга яқини фойда олиш планини бажармаяпти, саноат корхоналарининг 9 проценти ва қурилиш ташкилотларининг 8 проценти зарар кўриб ишламоқда. Корхоналар ишлаб чиқаришни такомиллаштириш эвазига эмас, балки маҳсулот нархини асоссиз ошириш ҳисобига ўз рентабеллигини ошириш ҳоллари бор.

Ўз оборот маблағларининг етарли бўлмаслиги шароитида ишлаётган корхоналар ва ташкилотлар сони анчагина.

СССРнинг ташқи савдо обороти 96,4 миллиард сўмни ташкил этди. Шунинг учдан икки қисми социалистик мамлакатлар ҳиссасига тўғри келади. Экспорт ўтган йилнинг шу давридаги даражада бўлди. Мамлакат импорти асосан капиталистик мамлакатлардан машина ва ускуналар, дон, халқ истеъмоли товарлари сотиб олиш эвазига 4,8 процент ўсди. Ташқи бозорга чиқиш ҳуқуқини олган министрликлар ва идоралар, иттифоқдош республикалар, корхоналар ва ташкилотларнинг экспортга маҳсулот етказиб бериш ҳажми экспортнинг умумий ҳажмида 22 процент, импорт ҳажми эса 32 процент ўсди.

1988 йилнинг 1 октябригача СССР территориясида совет ва чет эл ташкилотлари ва фирмаларининг иштироки билан очилган 105 та қўшма корхона рўйхатга олинди.

Бу йил экономикани совет кишиларининг ҳаётий эҳтиёжларига қарата буриш давом этди. Социал-маданий соҳа моддий базасини ривожлантириш учун беш йиллик топшириғига қўшимча тарзда 1988 йил учун 7,6 миллиард сўм давлат капитал маблағи ажратиб берилди. Халқ турмуш даражасини ошириш тадбирларига 4 миллиард сўмдан кўпроқ маблағ сарфланди. Аҳолини озиқ-овқат саноат товарлари билан таъминлаш, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаларидаги ишларни яхшилаш юзасидан комплекс тадбирлар амалга оширилмоқда. Миллий даромад составида истеъмол фондининг ҳиссаси ортди.

Январь — сентябрь ойларида халқ хўжалигида 117,6 миллион ишчи ва хизматчи ва 12,2 миллион колхозчи банд бўлди. Хўжалик юритишнинг интенсив методлари ва меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шарт-шароитларига ўтиш муносабати билан ишлаб чиқариш тармоқларига қарашли давлат корхоналари ва ташкилотларидаги 1 миллион киши бўшаб қолди.

1 октябргача бўлган маълумотларга қараганда, барча турлардаги кооперативларда 700 мингдан кўпроқ киши ишлади. Якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган кишилар 0,5 миллион нафарга етди.

Бошқарувнинг ташкилий структуралари такомиллашмоқда. 1 июлга қадар иттифоқ министрликлари марказий аппаратидаги ходимларнинг амалдаги сони 14 процент камайди. Иттифоқдош республикаларда бошқарувнинг янги структуралари жорий этилмоқда. Аммо бошқарув аппарати ходимлари умумий сонининг 89 процентидан кўпроғини ташкил этадиган корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларда меҳнат қилаётган ходимлар ўртасида ана шундай ўзгаришлар ҳозирчалик содир бўлгани йўқ.

Халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи ўтган йилнинг шу давридаги 201 сўм ўрнига 214 сўмга, колхозларнинг жамоатчилик хўжалигидаги колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш ўтган йилнинг шу давридаги 147 сўм ўрнига 155 сўмга етди.

Саноат, қурилиш ва бошқа ишлаб чиқариш тармоқларида иш ҳақининг ўсиши меҳнат унумдорлигининг ўсишидан илдамлаб кетди. Корхоналар ва ташкилотларда иш ҳақининг ўсиши ҳали кўпинча фаолиятнинг пировард натижалари билан боғлиқ эмас, бажарилмаган иш учун ҳақ тўлаш ҳоллари давом этмоқда.

Ижтимоий истеъмол фондларидан бериладиган тўловлар ва имтиёзларнинг ўсиш суръатлари жадаллашди. Аҳоли 127 миллиард сўмликдан кўпроқ ана шундай тўловлар ва имтиёзлар олди, бу ўтган йилнинг тўққиз ойидагига қараганда 7 миллиард сўм кўпдир.

Оила бюджетларини ўрганиш натижаларига кўра, меҳнаткашларнинг жон бошига тўғри келадиган ўртача пул даромадлари 1987 йилнинг ана шу давридагига нисбатан 6 процент ўсди ҳамда ишчи ва хизматчиларнинг ана шундай даромадлари ойига 149 сўмга, колхозчиларники эса 107 сўмга етди. Аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотлари ва ноозиқ-овқат товарлари сотиб олишга қилаётган харажатлари кўпайди.

1988 йилнинг 1 октябригача аҳолининг СССР Омонат банки муассасаларидаги маблағи 283 миллиард сўмга етди.

Январь — сентябрь ойларида (спиртли ичимликлардан ташқари (248 миллиард сўмлик) (чакана нархларда) халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқарилди ва ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан бундай товарлар ишлаб чиқариш 6 процент кўпайди.

Халқ истеъмоли ноозиқ-овқат товарлари ишлаб чиқариш ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 9 процент кўпайди. Айни вақтда ноозиқ-овқат товарлари етказиб бериш давлат буюртмасини (енгил саноат буюмларидан ташқари) жами корхоналарнинг 16 проценти бажармади. Телевизорлар, кир ювиш машиналари радио қабул қилиш қурилмалари, тикув машиналари ва бошқа мураккаб рўзғор техникасини ишлаб чиқаришда қолоқлик сақланиб қолмоқда.

СССР Енгил саноат министрлигига қарашли 297 та корхона (ёки жами корхоналарнинг 17 проценти) шартномавий мажбуриятларни бузди, улар истеъмолчиларга 411 миллион сўмлик маҳсулот ва товарларни етказиб бермади. Чакана нархлардаги енгил саноат маҳсулотининг ялпи ҳажми 8 процент кўпайди. Бу ўсишга асосан модали ва шартномавий баҳоларда сотиладиган буюмлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш ҳамда чакана нархларга устама билан сотиладиган «Н» («янги») индексли сифати яхшиланган товарлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш эвазига эришилди.

Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти январь — сентябрь ойларида 269,2 миллиард сўмга етди ва 1987 йилнинг шу давридагига нисбатан 16,6 миллиард сўм кўп бўлди. Умуман мамлакат бўйича умумий ҳажм жиҳатидан чакана товар обороти плани 0,8 миллиард сўм ортиғи билан бажарилди.

Савдо ҳажмларининг ўсганлигига қарамай, аҳолини озиқ-овқатнинг кўпгина турлари, айниқса гўшт билан таъминлаш ўткир муаммо бўлиб турибди. Аҳолининг кондитер маҳсулотларига тобора ўсиб бораётган талаби қондирилмаяпти, мамлакатнинг кўпгина районларида ана шундай маҳсулотларнинг деярли барча турлари ниҳоятда камчил бўлиб турибди. Савдо шоҳобчаларига олиб келинаётган картошка ва мева-сабзавот маҳсулотлари ҳажми ва тури етарли эмас.

Колхоз бозорида озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи тўққиз ой мобайнида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 2,1 процент, гўшт нархи 3 процент, картошка нархи 5 процент, мева нархи 8 процент ўсди: сабзавот нархи эса 4,5 процент арзонлашди. Колхоз бозоридаги нархнинг ўртача даражаси давлат чакана нархларидан 2,7 баравар юқоридир, маҳсулотнинг айрим турлари бўйича эса 5—8 баравар юқоридир.

Савдога анча харидоргир бўлган модали товарлар кўпроқ келмоқда. Айни вақтда кўпчилик районларда оммавий истеъмол товарлари ва аввало тикувчилик буюмларининг айрим турлари, трикотаж буюмлар ва пойабзалнинг айрим турлари етишмаётганлиги сезилмоқда. Сўнгги вақтда истеъмолчилар мебель, рўзғор техникаси, телерадио аппаратлари, болаларбоп товарлар, кир совун ва арзон атир совун, кир ювишнинг синтетик воситаларини харид қилишда анча қийинчиликларга дуч келмоқдалар.

Сотиш анча кўпайган бўлса ҳам ёғоч-тахта ва қурилиш материаллари, айниқса маҳаллий қурилиш материалларининг кўп турларига бўлган эҳтиёж қондирилмаётир.

Аҳолига кўрсатилган пуллик хизмат ҳажми 46,2 миллиард сўмга етди ва ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5,9 миллиард сўмлик кўпайди. Ўзбекистон ССР, Озарбайжон ССР ва Арманистон ССРни истисно этганда, ана шундай хизмат кўрсатиш планини барча иттифоқдош республикалар бажардилар.

Январь — сентябрь ойларида марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ҳамда корхона ва ташкилотларнинг фондлари маблағлари ҳисобидан умумий саҳни 55,4 миллион квадрат метр бўлган уй-жой фойдаланишга топширилди, бу пландагидан камдир. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан уй-жойларни фойдаланишга топшириш қарийб 2 миллион квадрат метр камайди. Умумтаълим мактаблари, ҳунар-техника билим юртлари, мактабгача тарбия болалар муассасалари, касалхоналар, амбулатория-поликлиника муассасалари, маданият клублари ва уйларини ишга тушириш плани бажарилмади.

Бошланган ўқув йилида кундузги умумтаълим мактабларида 43 миллион ўқувчи таълим олмоқда. Ўрта махсус ўқув юртларидаги ўқувчилар сони 4,5 миллион нафарни, олий ўқув юртларидаги студентлар сони 5,1 миллион нафарни ташкил этди. 1 сентябрга қадар ҳунар-техника билим юртларига қабул қилинганларнинг умумий сони 2 миллион кишига етди ёки 1988 йилга мўлжалланган пландаги қабулнинг 70 процентини ташкил этди.

Суд статистикасининг маълумотларига кўра, ўтган давр мобайнида, сўнгги йилларда ҳукм қилинганлар сонининг камайиш тенденцияси сезилди. Безорилиги учун ҳукм қилинганлар сони учдан бир баравар, давлат ёки жамоат мулкини ўғирлагани учун судланганлар сони тўртдан бир баравар, оғир оқибатларга олиб келган транспорт ҳаракати хавфсизлиги қоидаларини бузганлиги учун судланганлар сони 10 процент камайди. Шу билан бир қаторда сотиш мақсадида самогон тайёрлагани учун судланганлар сони 20 процент кўпайди. Наркотик моддалар билан боғлиқ қонун-қоидани бузганлик учун жиноий жавобгарликка тортилган кишилар сони ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан икки баравар камайди.

Умуман корхоналар бўйича атмосферага зарарли моддаларнинг чиқарилиши 1987 йилнинг шу даврига нисбатан икки миллион тоннадан зиёд қисқарди. Шу билан бирга мамлакатнинг элликта шаҳрида атмосферанинг юқори даражада ифлосланиши қайд этилди. Баъзи жойларда сув ҳавзаларининг анчагина ифлосланиши содир бўлди.

Табиатни муҳофаза қилишнинг йирик объектлари ишга туширилди. Шу билан бирга кўпгина министрликлар ва идораларнинг корхоналарида табиатни муҳофаза қилиш объектларини қуриш ва ишга тушириш плани бажарилмаяпти, шунингдек табиатдан оқилона фойдаланишга оид бошқа бир қанча тадбирлар рўёбга чиқарилмаяпти.

Давлат буюртмасига мувофиқ ва бевосита алоқаларга биноан маҳсулот етказиб беришга оид шартномавий мажбуриятларни тўққиз ой мобайнида саноат 98,9 процент миқдорида бажарди. Корхона ва бирлашмаларнинг 20 проценти шартнома интизомини бузди, улар 5,9 миллиард сўмлик маҳсулотни етказиб бермади.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 4,3 процент, шу жумладан, истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш («Б» группаси) 5,4 процент, ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш («А» группаси) учун 3,9 процент кўпайди. Меҳнат унумдорлиги 5 процент ошди. Маҳсулотни кўпайтиришнинг ҳаммаси ходимлар сонини мутлақ қисқартирган ҳолда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланди.

Саноатда 3 мингта участка, цех комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришга ўтказилди, 300 тага яқин роторли ва конвейер-роторли линия ўрнатилди.

Янги объектлардаги ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш билан боғлиқ ишларнинг аҳволи яхшиланмаяпти. Давлат қабули шароитида ишлаётган саноат корхоналари ва бирлашмаларида тўққиз ой мобайнида маҳсулотнинг 8 проценти, яъни 11 миллиард сўмлиги биринчи бор тақдим этишда қабул этилмади; Унинг 61 миллион сўмлиги узил-кесил брак қилинди.

Январь — август ойларида фойда 9,8 процент кўпайди, пландан ташқари 5,0 миллиард сўм фойда олинди. Айни вақтда ҳали ҳам жазо чоралари тарзида кўп миқдорда жарима тўланмоқда.

Умуман ёқилғи-энергетика комплекси тармоқлари барқарор ишлади. Тўққиз ой топшириқларидан ташқари, 4,8 миллион тонна нефть (газ конденсати ҳам шу ҳисобга киради), 11,9 миллиард кубметр газ, 16 миллион тонна кўмир, шу жумладан 6,5 миллион тонна коксланувчи кўмир қазиб олинди. Бироқ комплекснинг ҳамма корхоналари ҳам топшириқни уддалагани йўқ, шунинг натижасида шартнома мажбуриятлари тўла ҳажмда бажарилмай қолди.

Шартли-ёқилғига айлантириб ҳисоблаганда 19 миллион тоннага яқин ёқилғи-энергетика ресурслари тежаб қолинди, 110 миллион гигакалориядан кўпроқ иккиламчи ёқилғи ресурслари ишлаб чиқаришга жалб этилди.

Металлургия комплексининг корхоналари истеъмолчиларга қора ва рангли металлургия маҳсулотининг асосий турларини етзиб беришга оид давлат буюртмасини бажарди. Бироқ пўлат қувурлар етказиб беришда қолоқликка йўл қўйилди.

Машинасозлик комплекси маҳсулотининг ўсиши саноат ишлаб чиқариши умумий ҳажмининг ўсишидан 1,5 баравар илгарилаб кетди. Замонавий самарали техника ишлаб чиқариш янада жадал суръатлар билан ошириб борилди. Бу йил 1,5 минг номда машиналар, ускуналар, аппаратлар, приборлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Шу билан бирга машинасозлик маҳсулотининг кўпгина турлари бўйича давлат буюртмасини бажаришда қолоқлик сақланиб қолмоқда, бу эса халқ хўжалиги тармоқларини техникавий қайта жиҳозлаш ва реконструкциялашда қийинчиликларни вужудга келтирмоқда.

Қора ва рангли металлардан фойдаланиш самарадорлигини оширишга қаратилган тадбирларнинг бажарилиши ишлаб чиқаришни ўстиришнинг металл сарфини ўстиришга нисбатан жадал суръатларини таъминлаш имконини берди. Машинасозлик ва металлни қайта ишлашда салкам 3 миллион тонна металл тежалди.

Химия-ўрмон комплекси тармоқларининг барқарор ишлаши таъминланмаяпти. Химиявий ва ёғоч-қоғоз маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳамда етказиб бериш, айниқса, конструкцион материаллар, иморатбоп ёғоч ва бошқа маҳсулотларнинг замонавий илғор турларини ишлаб чиқариш ва етказиб бериш топшириқлари мунтазам барбод этилмоқда. СССР химия саноати министрлигининг корхоналари синтетик смола ва пластмассаларнинг юқори самарали турларини, термопласт қувурлар, шунингдек синтетик кир ювиш воситалари ишлаб чиқариш юзасидан давлат буюртмасини бажармадилар. Бир қанча асосий хом ашё ишлаб чиқаришларини ривожлантиришда жиддий қолоқликка йўл қўйилди.

1989 йил учун ўз вақтида хўжалик шартномалари тузиш халқ хўжалигининг аниқ ва бир маромда ишлаши учун муҳим аҳамиятга эгадир. Ўтган йилдагига нисбатан бир мунча яхшиланганига қарамай, бу иш суст олиб борилмоқда.

Далаларда қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини йиғиштириб олиш тугалланмоқда. 103,1 миллион гектар майдондан донли экинлар йиғиштириб олинди.

Дон сотиш планини РСФСР областлари, ўлкалари ва автоном республикаларидан 16 таси, Украина ССРнинг 7 та области, Қозоғистон ССРнинг Жамбул области, шунингдек умуман Белоруссия, Грузия, Озарбайжон ва Арманистон ССР хўжаликлари бажарди.

Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан пахта толаси, қанд лавлаги, мева ва резавор мева харид қилиш кўпайди, картошка ва сабзавот харид қилиш эса қисқарди.

Умуман мамлакатда бу йил хашак ва ширали озуқадан ҳар бош қора мол ҳисобига 14,8 центнер озуқа бирлиги тайёрланди (ўтган йили шу давргача ҳар бош қорамол ҳисобига 14,5 центнер озуқа бирлиги тайёрланган эди). Силос бир мунча кўпроқ тайёрланди.

3 октябргача 36 миллион гектар майдонда кузги экинлар экилди.

1988 йилнинг тўққиз ойи мобайнида колхозлар, совхозлар, ва хўжаликлараро корхоналарда 16 миллион тонна (тирик вазнда) ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 4 процент кўп гўшт, 68,5 миллион тонна (4 процент кўп) сут, 46,7 миллиард дона (4 процент кўп) тухум тайёрланди. Шу билан бирга мамлакатнинг бир қанча регионларида чорвачиликнинг айрим маҳсулотларини етиштириш ҳажми камайишига йўл қўйилди.

Барча категориядаги хўжаликларда чорвачилик маҳсулотларини харид қилиш қуйидагича бўлди: чорва ва парранда (тирик вазнда) 16,8 миллион тонна; сут 62,3 миллион тонна; тухум 43,7 миллиард донани ташкил этади.

Агросаноат комплексига тракторлар, трактор культиваторлари ғалла ва маккажўхори ўриб оладиган, картошка қазийдиган ва ем-хашак йиғиштирадиган комбайнлар ҳамда қишлоқ хўжалик техникасининг бошқа бир қанча турларини, шунингдек минерал ўғит етказиб бериш шартнома мажбуриятлари бажарилмади.

Агросаноат комплексини (жумладан қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминловчи тармоқларни) ривожлантиришга пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан капитал маблағлар сарфлаш 43 миллиард сўмни ташкил этди. Бироқ агросаноат комплексининг қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ва аҳоли эҳтиёжлари даражасидан ғоят орқада қолди.

Марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ҳамда корхоналар ва ташкилотлар фондлари маблағлари ҳисобига асосий фондларни ишга тушириш 86,1 миллиард сўмни ташкил этди. 79,3 миллиард сўмлик марказлаштирилган давлат капитал маблағлари ўзлаштирилди. Халқ хўжалигида капитал маблағ сарфлаш умумий ҳажмида корхоналар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари ҳиссаси 38 процентни ташкил этди.

Мавжуд ишлаб чиқаришни техникавий жиҳатдан қайта жиҳозлаш ва реконструкциялашга 28,4 миллиард сўм марказлаштирилган давлат капитал маблағи ҳамда корхоналар ва ташкилотлар фондларининг маблағлари сарфланди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 8 процент кўпдир. Корхоналар ва ташкилотларнинг ўз маблағлари капитал маблағларнинг умумий ҳажмида 72 процентни ташкил этди.

Умуман қурилиш-монтаж ташкилотларида пудрат ишлари ҳажми 83,7 миллиард сўмни ёки январь — сентябрь ойлари планининг 101 процентини ташкил этди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан пудрат ишлари ҳажми 5 процент кўпайди. Қурилиш комплекси ташкилотлари 37,1 миллиард сўмлик ёки шу давр учун белгиланган топшириққа нисбатан 102 процент иш бажардилар. Бироқ биноларни ишга тушириш программасидан орқада қолинмоқда.

Тўққиз ой мобайнида 216 та давлат буюртмаси объекти фойдаланишга топширилди. Бу йиллик топшириқнинг 23 процентини ташкил этади. Тўққиз ой топшириғи 55 процент бажарилди. 147 объектни ишга тушириш барбод этилди. Агросаноат ва ёқилғи-энергетика комплексларида анчагина қолоқлик мавжуд.

Транспортнинг барча турларида юк жўнатиш топшириғи бажарилди. Умумий фойдаланишда бўлган транспортда тўққиз ой ичида 42 миллиард (ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 102 процент) пассажир ташилди. Темирйўл транспортида пассажир обороти плани 103 процент, авиация транспортида 102 процент бажарилди. Январь — сентябрь ойларида 75 мингта (13 процент) пассажир поезди (шаҳар атрофида қатнайдиган поездлар бу ҳисобга кирмайди), 85 мингта (15 процент) самолёт (маҳаллий йўлларда қатнайдиган самолётлар бу ҳисобга кирмайди) манзилга кечикиб етиб келди.

Алоқа корхоналари тўққиз ой давомида аҳолига 2,7 миллиард сўмлик (планга нисбатан 102 процент ва ўтган йил январь — сентябрь ойларига нисбатан 111 процент) хизмат кўрсатдилар.

* * *

Мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг тўққиз ой давомидаги якунлари меҳнат коллективлари тўртинчи кварталда 1988 йил план топшириқлари бажарилишини таъминлаш учун ўз ишларини кучайтиришлари зарурлигини кўрсатмоқда.

(ТАСС).

• Партия турмуши: ҳисобот-сайлов конференцияларида

— Ҳисобот докладидан тўла қониқиш ҳосил қилдим. Чунки унда район партия ташкилотлари фаолиятига объектив баҳо берилган. Олдинда турган вазифалар ҳам аниқ-равшан кўрсатилган, — деди Гулистон район марказий шифохонаси бошланғич партия ташкилоти секретари Санобар Маҳмудова. — Аммо менимча, докладни муҳокама қилишда сўзга чиққан коммунистларда дадиллик етишмади. Меҳнат коллективларида, раҳбарлар фаолиятида юз бераётган камчиликлар очиқ-ойдин айтилмади. Менда фақат делегатлардан: меҳнат ветерани Г. Тян, район халқ маорифи бўлими мудири Ё. Мадаминов ҳамда «Красная Заря» колхози бригада бошлиғи А. Эсиргаповларнинг чиқишларигина яхши таассурот қолдирди.

ФИКР ДИЛДА ҚОЛМАСИН

ҲИСОБОТ ДОКЛАДИ ТАНҚИДИЙ РУҲДА БЎЛДИ, АММО МУЗОКАРАГА ЧИҚҚАН КОММУНИСТЛАРДА ДАДИЛЛИК, ЖАНГОВАРЛИК ЕТИШМАДИ. НЕГА?

ҲАҚИҚАТАН ҳам Гулистон район партия конференциясида райком биринчи секретари Т. Исмоилов қилган ҳисобот докладида партия ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг қайта қуриш жараёнида амалга ошираётган ва бажарилмасдан қолаётган ишлари атрофлича таҳлил этиб берилди. Аммо тарозининг «бажарилмаган ишлар» салмоғи қўйилган палласи хийла оғир. Бундай бўлишига сабаб бор, албатта. Район партия комитети партия қуйи бўғинларининг ўз фаолиятларини қайта қуриб олишларига фаол раҳбарлик қилолмаётир. Меҳнат коллективларида ошкоралик принципи асосида ишлашга ўтиш, раҳбарларни демократик тарзда сайлаб қўйиш практикаси жуда секинлик билан амалга оширилмоқда. Жумладан, кейинги икки йил мобайнида район партия комитети номенклатурасида турадиган 32 раҳбардан фақат 3 нафаригина демократик асосда сайлаб қўйилди, холос. 92-ремонт қурилиш бошқармаси, 4-автоколонна, 1-, 13-мактаблар, район суғориш тармоқлари бошқармаси каби ўнлаб коллективларда раҳбарни сайлаш услубидан ошкора юз ўгирилди. Бошланғич партия ташкилотлари секретарлари кадрларни танлаш, жой-жойига қўйишда демократия муҳим роль ўйнашини тўла тушуниб етмадилар. Аксинча Фрунзе номли колхознинг 1-бригадасида асоссиз равишда, пухта тайёргарликсиз ўтказилган сайлов хунук оқибатга олиб келди. 13 йилдан бери бригадага етакчилик қилиб, мунтазам юқори ҳосил олишга эришиб келаётган тажрибали бригадир А. Ўсаров ишдан олинди. Унинг ўрнига сайланган А. Эшонқулов эса ишни барбод қилиб, бригада обрўсини туширди. Икки йил мобайнида ҳосилдорлик 7 центнер камайиб кетди.

Район партия комитетида ва бошланғич партия ташкилотларида кадрлар резерви билан ишлаш талабга жавоб бермайди. Кўп ҳолларда бу иш оддий рўйхатбозликдан иборат бўлиб қолмоқда. Оқибатда район маданият бўлими мудирлигига, 8-мактаб директорлигига кадр танлаш учун анча вақт керак бўлди. «Комсомол» совхозида 8 ойдан бери директор вазифаси бўш. Ҳатто район партия комитети аппаратига ишга олиш учун кадрлар резерви ҳам аниқ эмас. Кўриниб турибдики, район партия комитетининг иккинчи секретари В. Малиньянц, райкомнинг бўлим мудирлари партиявий-ташкилий ишларга, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш масалаларига етарли масъулият билан ёндашмаяптилар.

Меҳнат ветерани Г. ТЯН сўзидан: қайта қуришни ҳар ким ўз иш жойида амалга ошириши лозим. Шу маънода аввало райком секретарларининг ўзлари бу борада намуна бўлишлари, қаттиқ тартиб-интизом ўрнатишлари керак. Ваҳолонки, улар ҳам ўз фаолиятларида бюрократик иш услубидан бутунлай халос бўлганларича йўқ. Айниқса, кадрлар масаласида шундай бўляпти. Райком ўз измига юрадиган, итоатгўй коммунистларни эмас, балки масалаларни кескин қилиб қўядиган, ўз фикри учун талашиб-тортишадиган, яъни талабчан, принципиал, ишчан кадрларни танлаяпти, деб бўладими! Йўқ, албатта. Масалан, район матлубот жамияти кейинги йилларда планни муттасил бажармай келяпти. Бироқ РайПО раиси А. Тожибоев ҳамон шу вазифада ишлаб келмоқда. Ҳолбуки кўп нарса раҳбарга, унинг ташкилотчилик қобилиятига боғлиқ.

Районда 7 мингга яқин ветеран бор. Нима учун ана шу ветеранларнинг тажрибасидан, куч-ғайратидан фойдаланилмайди! Уларни турли комиссиялар, депутатлик группалари, халқ контроли органлари фаолиятида актив қатнаштириш, ветеранлар маслаҳатига, ёрдамига кўпроқ таяниш керак эмасми!

Қайта қуриш жараёни халқ контроли органлари олдига қатъий ҳаракат қилиш вазифасини қўяди. Аммо докладда таъкидланганидек, район халқ контроли комитетининг раиси Х. Салимов халқ назоратчиларини хўжасизлик ҳоллари сабабларини ўрганиш, нобудгарчилик ва исрофгарчиликлар, ўз мавқеини суиистеъмол қилишларнинг олдини олишга йўналтира олгани йўқ. Халқ контроли группалари ва постларининг фаолияти жуда суст.

Район партия ташкилотларида ўтказилаётган жанговарлик кўригини ҳам бугунги талаблар даражасида, деб бўлмайди. Ҳозиргача 32 та партия ташкилотида ўтказилган жанговарлик кўригида 744 коммунист билан суҳбатлашилди. Партия топшириқларини бажармаган етти нафар коммунистга нисбатан партиявий чора кўрилди, холос. «Ленин йўли», «Комсомол» колхозлари, 4-автоколонна, 92-ремонт қурилиш бошқармаси партия ташкилотлари бу муҳим сиёсий тадбирга ўта юзаки муносабатда бўлдилар. Ленин, Фрунзе, Крупская номли колхозлар партия комитетларида, район ички ишлар бўлими бошланғич партия ташкилотида партия сафига қабул қилинадиган номзодларни танлаш, улар билан ишлаш қониқарсиз аҳволда. Жумладан, шу йилнинг февраль ойида Ленин номли колхози цех партия ташкилоти колхозчи Қўшоқовани КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилди. Район партия комитети бюроси бу қарорни тасдиқлади. Аммо Қўшоқова 7 ой мобайнида ҳатто кандидатлик карточкасини олишга ҳам вақт топмади. Натижада райком бюроси Қўшоқовани партия аъзолигига кандидатликдан чиқаришга мажбур бўлди. Наҳотки, районда қайта қуриш жараёнида фаол иштирок этаётган, партия сафига ўтишга чин дилдан истак билдирган ташаббускор, ишда илғор колхозчилар, ишчи-хизматчилар топилмаса?

Район халқ маорифи бўлими мудири Ё. МАДАМИНОВ сўзидан: Районимиз мактабларида минг нафарга яқин педагог меҳнат қиляпти. Улар орасида ўз касбини севган, ўқувчиларга пухта билим бераётган тажрибали, изланувчан ўқитувчилар кўп. Бироқ бундан 10 йил муқаддам ўқитувчиларимиз орасида коммунистлар 120—125 нафарни ташкил этган бўлса, ҳозир ҳам худди шунча. Район партия комитети ўқитувчиларнинг илғор вакилларидан КПСС сафига қабул қилишга эътибор бермаяпти. Ахир КПСС Марказий Комитетининг Тошкент область партия ташкилотларида партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасидаги жиддий камчиликлар ҳақидаги қарори ҳамда партия Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленуми қарорларида бу ҳақда аниқ кўрсатмалар берилган-ку!

Бугунги кунда район агросаноат комплекси катта имкониятларга эга. Тармоқни ривожлантириш учун ҳар йили 2 миллион сўмдан зиёд маблағ ажратилмоқда. Бироқ самара кўнгилдагидек эмас. Район партия комитети бюроси, район ижроия комитети, агросаноат бирлашмаси қишлоқ хўжалигида туб бурилиш ясалишига эришганларича йўқ. Раҳбарлар ўз фаолиятларини чуқур таҳлил қилиб, унга танқидий, холис баҳо бера олмаяптилар. Район хўжаликларида коллектив, оила, звено ва ижара пудратига ўтиш суст амалга оширилмоқда. Оқибатда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар салмоғи кўпаймаяпти. Чунончи, республика бўйича ҳар бир қишлоқ хўжалик ходими ишлаб чиқарган маҳсулот ўртача 4 минг сўмликни ташкил этса, районда бу кўрсаткич бор-йўғи 1230 сўмга тенг. Асосий тармоқ — пахтачиликдаги аҳвол айниқса ташвишланарли. 1985 йилда ҳар гектар ердан олинган ҳосил 26,8 центнерни ташкил этган бўлса, 1986 йилда бу рақам 24,8 центнерга, 1987 йилда 20,1 центнерга тўғри келди. Ўнлаб пахтачилик бригадаларида ҳосилдорлик 10-15 центнерга тушиб кетди. Мутахассислар, хўжаликларнинг коммунист раҳбарлари эса бундай муваффақиятсизлик сабабларини таҳлил эта олмаяптилар, камчиликларни тугатишда принципиаллик кўрсатмаяптилар. Хўш, ана шу камчиликлар сабаблари нималардан иборат?

«Красная заря» колхози бригада бошлиғи, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати А. ЭСИРГАПОВ сўзидан: хўжалигимиз уруғлик пахта етиштиради. Бундай пахтани етиштириш билан боғлиқ муаммолар кўп. Ҳам қайта ишлаш корхоналарида йўл қўйиладиган камчиликлар туфайли, ҳам деҳқоннинг айби билан бўладиган уруғликни яхши саралмаслик, етиштирилган ҳосилни дефолиация қилиб бўлмаслиги ва натижада пахтанинг кўп кучи билан терилиши ана шундай муаммолар қаторига киради. Устигаустак, деҳқондан план талаб қилинади, планга зўр берилса, сифат ёмонлашади. Лекин деҳқон сифатни ўйлаб, планни бажаролмай қолса, моддий манфаатдорлиги пасаяди, мукофотсиз қолади.

Бундан ташқари, ҳозир деҳқон учун ўз шахсий томорқасидан олинган мева-сабзавот, полиз маҳсулотларини сотиш ҳам катта муаммо бўлиб турибди. Ҳосилни тайёрлов идоралари қабул қилиб олмайди. Деҳқоннинг эса ғўзага ишлов бериш, йиғим-теримнинг долзарб палласида ўз маҳсулотларини бозорда сотишга вақти йўқ.

Район қишлоқ хўжалигида ҳали ички резервлардан тўла фойдаланилмаяпти. Масалан, чорвачилик кейинги бир неча йиллардан бери зарар келтирадиган соҳага айланиб қолди. Юқоридан туриб фармонбардорлик қилиш эса ҳамон камаймаяпти. Бу йил РАПО разнарядка бўйича колхозимизга 7500 та товуқ берди. Уларнинг кўпи касалланган экан, натижада қарийб ярми нобуд бўлди. Табиийки, биз бундан кўрилган зарарни пахта ҳисобидан қоплашга мажбурмиз.

Юқорида музокараларда сўзга чиққан аксарият коммунистларнинг камчиликлар, ўз ечимини кутаётган масалалар, долзарб муаммолар хусусида очиқ-ойдин, ошкора мулоҳаза юритмаганликлари, дадил танқидий фикрлар айтмаганликлари тўғрисида гапирилганди. Конференция иштирокчилари билан бўлган суҳбатларда бунинг сабабини англадик. Район партия конференциясидан ўн беш кун олдин 30 чоғли коммунист райкомнинг иккинчи секретари В. Малиньянц ҳузурига чақирилди. Уларга конференцияда сўзга чиқишлари кераклиги, тахминан ким нималар ҳақида гапириши лозимлиги айтилди. Конференция бошланишидан бир-икки кун олдин эса ана шу коммунистлардан уларнинг сўзлари текстлари сўраб олинди. Партия конференцияларига тайёргарликнинг бундай эскича, сийқаси чиққан услуби конференция чоғида ўз таъсирини кўрсатди. Ҳисобот доклади юзасидан музокараларда қатнашган 20 нафар коммунистнинг кўпчилиги ўз дилидаги фикрларини очиқ-ошкора, дадил айтмадилар. Аксинча, сўзга чиқувчилар рўйхатига киритилмаган, сўз текстлари «тартибга» солинмаган коммунистларнинг чиқишлари конференцияга бир оз бўлсада, ўзига хос кўтаринки руҳ берди.

Конференцияда сайлов бугунги кун талаблари асосида ўтди. Бу ишга олдиндан пухта тайёргарлик кўрилди. Жумладан, партия қуйи ташкилотлари ҳисобот-сайлов йиғилишларида, меҳнат коллективларида саволлар ёзилган анкета тарқатиш ва сўров йўли билан жамоатчилик, активлар фикри, таклифлари ўрганилди. Бошланғич партия ташкилотлари секретарлари билан маслаҳатлашилди. Шунга асосланиб, конференция райкомнинг раҳбар органини сайлади.

Б. САТТОРОВ,
О. НАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

«Энергия»ни учиришга тайёргарлик якунланмоқда

Бойқўнғир космодромида «Энергия» универсал ракета-космик транспорт системасини синов мақсадида учиришга тайёргарлик ниҳоясига етмоқда, мазкур система таркибига янги қудратли учирувчи-ракета ва кўп марта фойдаланиладиган «Бўрон» орбитал кемаси киради.

Тайёргарлик графигига мувофиқ, ҳозирги вақтда учирувчи ракета ва орбитал кемасининг борт системалари ва ускуналари текшириб кўрилмоқда.

(ТАСС).

Бухоро:

ПЛАН БАЖАРИЛДИ, НАВБАТ—МАЖБУРИЯТГА!

Опа-сингил Умида ва Шоҳида Мирзаевалар Қоракўл районидаги Крупская номли колхознинг Абдували Шоиров бошлиқ бригадаси далаларида дурдона термоқдалар. Улар хўжалик ва бригаданинг йиллик планни бажарилишига муносиб улуш қўшишди. Опа-сингиллар шу кунгача 13 тоннадан зиёд пахта терлилар. Уларнинг нияти — мавсумда бу кўрсаткични 20 тоннага етказиш.

Суратда: опа-сингил Мирзаевалар.

Ҳ. Қурбонов фотоси.

БИЗНИНГ ҲИССА

Колхозимизда бу йил етиштирилган ҳосилнинг 60 процентини уруғлик пахта ташкил қилди.

Кундалик, беш, ўн кунлик якунлари мунтазам чиқарилиб, илғор бригадаларга кўчма Қизил байроқ, пешқадам теримчиларга кўчма вимпеллар ва пул мукофотлари тантанали тарзда топшириб турилди.

Теримчилар меҳнатининг ҳам моддий, ҳам маънавий жиҳатдан бундай рағбатлантирилиб турилиши ва унумли меҳнат учун яхши шарт-шароит яратилиши ҳаммамизнинг ғайратимизни оширди. Дугоналарим Р. Ярашева, М. Жамолова, А. Низомоваларнинг ҳар бири терган пахта 10 тоннадан ошиб кетди. Мен ҳам мусобақадошларимдан ортда қолмасликка ҳаракат қилиб, 11 тоннага яқин хирмон уюшга муваффақ бўлдим. Колхозимиз пахта тайёрлаш планини районда биринчи бўлиб бажариб, ҳозир мажбурият ҳисобига пахта топширяпти. Мақсадимиз — ҳар гектар ер ҳосилдорлигини 38 центнерга етказиш.

Зебо АСАДОВА,
Ғиждувон районидаги Ленин номли колхоз теримчиси.

ФИДОКОРЛИК САМАРАСИ

Мен делегат сифатида қатнашиш шарафига муяссар бўлган XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси «КПСС XXVII съезди қарорлари қандай бажарилаётгани ва қайта қуришни чуқурлаштириш вазифалари тўғрисида» қабул қилган қарордаги қуйидаги сатрлар қалбимда муҳрланиб қолган: **«Қайта қуриш ғоялари ва ишларининг таъсирида жамият жипслашмоқда, ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг ижодий куч-ғайрати юксалмоқда. Одамлар қайта қуришга ишонч ҳосил қилдилар ва уни чуқурлаштириш учун, революцион ўзгаришларга муқаррар тус бериш учун курашмоқдалар».**

Колхозимизда амалга оширилаётган бунёдкор ишлар бу фикрни ёрқин исботлаб турибди. Конференция қабул қилган қарорлар меҳнат аҳли учун чинакам сафарбарлик ролини ўйнади. Ҳамманинг куч-ғайрати қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга қаратилди, бу соҳадаги ижодий изланишлар ҳар томонлама рағбатлантирилди.

Колхозимиз пахтакорлари бу йил 1150 гектар экин майдонидан 3800 тонна қимматли хом ашё териб топширишди. Бу — планда белгиланганидан 250 тонна кўп. Мавсум охиригача эса ялпи пахта ҳосилини 5 минг тоннага етказиш ниятимиз бор.

Пахтани ёғингарчиллика қолдирмай, қисқа муддатда йиғиштириб олишимизда техника ҳал қилувчи куч бўлди. Н. Султонов, Т. Неъматов, Ҳ. Назаров каби механик-ҳайдовчиларимиз ҳозиргача 120—160 тоннадан «оқ олтин» тердилар. Ишни илғор усулда ташкил қилган Б. Ражабов бошлиқ пудратчи бригада ҳозиргача йиллик пахта тайёрлаш планини 130 процентга етказди. Шунингдек, С. Ўринов, Б. Болтаев, О. Пўлатов каби пахта усталари етакчилик қилаётган бригадалар ҳам салмоқли муваффақиятга эришдилар.

Зафар маррасини қўлга киритишда 154 коммунистни ўз сафларига бирлаштирган партия ташкилотининг роли катта бўлди. С. Нарзиев, Э. Каримов, Б. Шариповлар бошчилик қилаётган цех партия ташкилотлари йиғим-терим палласида чинакам сафарбар этувчи куч бўлдилар.

Пахтачилик билан бирга чорвачилик, сабзавотчилик, боғдорчилик соҳасида эришаётган муваффақиятларимиз ҳам чаккимас. Колхозда қандолатчилик, кулолчилик соҳаларнинг кооператив асосда ривожлантириш тадбирлари кўрилмоқда. Мева шарбати ишлаб чиқариш цехи қурилмоқда.

Буларнинг ҳаммаси конференцияда таъкидланганидек, чинакам ижодий ташаббус ва Озиқ-овқат программасини бажариш учун изчил кураш натижасидир.

Ҳ. ҲАМРОЕВ,
Свердлов районидаги Охунбобоев номли колхоз правлениесининг раиси, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати.

Ромитан далалари. Бир-бирига туташ пахтазорларнинг сўнгги кўринмайди. Шимолга қараб юрсангиз, ёз ойлари димоғингизга Қизилқум саҳросининг ўтли нафаси, қишда эса аччиқ изғирин урилади. Ким билади дейсиз, қадим вақтларда балки бу ерлар ҳам ўркачли қум барханларининг манзилгоҳлари бўлгандир...

Кесишиб ўтган йўлларнинг бири Афшона қишлоғига олиб боради. Бу ерда шу тарихий деҳотнинг улуғ фарзанди — Абу Али ибн Сино музейи табаррук зиёратгоҳга айланган.

Музей ёнидан тинимсиз ўтиб турган пахта карвонларига назар ташлаб, хаёлимга буюк ҳакимнинг «гул кўп бўлсин, чаман кўп бўлсин», деган эзгу ниятлари келди. Ният рўёбга чиққандай туюлди... Пахта, мева, сабзавот пайкаллари, чаманзорлар диққатимни тортди.

17 та бригадага бирлашиб, колхознинг 1200 гектар еридан 3800 тонна, яъни ҳар гектардан 31,7 центнердан хирмон кўтаришга сўз беришган. Хўжалик ўтган йили планни бажаришга бир қадам қолганда тўхтаб қолди... Раис ўшанда «97,8 процент» рақамини тилга олиб: «Қаранг, маррага етолмай қолдиг-а! Майли, начора? Келгуси йил бу йилги қарз билан бирга қўшиб узамиз!» дея колхоз аъзоларига далда берди.

Колхоз партия ташкилотининг секретари Ҳудайберди Шаропов хўжаликда 156 коммунист, 583 комсомол аъзоси бу йил ҳосил тақдирини ҳал қиладиган асосий участкаларда меҳнат қилаётганликларини фахр билан тилга олди. Шундай фидойи коммунистлардан бири — 14-бригада бошлиғи Аллаёр Шукуров. У илгари колхозда участка агрономи эди. Уч йил олдин қалбида бирор қолоқ бригадага ўтиб ишлаш

МЕҲНАТИНГ ҲАЛОЛ БЎЛСА...

Кузнинг саховатли чиройи ҳар қадамда сезилиб турибди. Илиқ ёқимли ҳаво далалар кезиб, ёшу қарини ишга чорлайди. Пахтазорларда теримчилар гоҳ эгилиб, гоҳ қад ростлаб, оппоқ чаноқларга қўл узатишади, дам ўтмай «оқ олтин» тўла этакларини тўлдириб, хирмонга шошилишади.

Пайкал бошида ҳар бири — бир йўла икки эгатдан қатор олиб, шитоб билан пахта тераётган уч киши ҳаракатини кузатдик. Нарироқда механизатор «зангори кема»сини гуриллатиб боряпти.

Теримчиларни ишдан қолдирмадик. Улар ҳақида раис Абдураҳим Туйғунов мамнуният билан сўз очди.

— Оилавий звено булар. Оила бошлиғи — Саид Бозоров. Ёнида рафиқаси — Қумри опа, қизлари Супия, улар Аллаёр Шукуров бошлиқ бригададан 5 гектар ерни ажратиб олишган. Механизатор Ҳамза Мўминов уларга ёрдамга келди. Терган пахтасига чек олиб, кейин звено даромадидан ўз улушини олади.

Машинага ажратилган ерларда ғўза кўчатлари текис. Бўлиқ кўсаклар бағрини қуёшга очиб турибди. Карта охирида хирмон кўринди. Тўлдирилган этакни елкалаб Саид ака ўша ёққа юрди. Йўл-йўлакай у ҳикоя қилишга тушди.

— Колхоз бизга шу 5 гектар ердан 16,5 тонна пахта топширишни план қилиб берди. Оиламиз аъзолари билан эса бамаслаҳат 18,5 тонна, яъни ҳар гектаридан 34 центнердан ошириб пахта топширишга аҳд қилдик. Ер ўз ихтиёрингга берилиб, ташқаридан ортиқча маслаҳат берувчилар бўлмаса, ерсенга, сен ерга қараб иш тутсанг, меҳнатинг ҳалол бўлса ёмон бўлмас экан. Ваъдамиз устидан чиқдик...

Энгельс номли колхозда Саид акага ўхшаган юзта оилавий звено бор. Улар

истаги борлигини правлениега маълум қилди. Ҳозир у бошлиқ коллектив ихтиёрида 81 гектар ер бор. 1987 йили ана шу майдоннинг ҳар гектаридан 38 центнердан ҳосил кўтарилиб, план ошириб бажарилди.

— Бу йил ваъда қанча? — сўраймиз ундан.

— Йил яхши келди, ҳосил ҳам умид қилганимиздек... Насиб этса 40 центнердан.

Аллаёр ака хирмон томонга юрди. У ерда колхозчилар машина ва қўлда терилган пахталарни шамоллатиб, тайёрлов пунктига жўнатишга тайёргарлик кўришяпти. Шариф Ғойибов, Қосим Ўроқов, Асқар Бозоров сингари ўз ишининг усталари кўпчиликка бош-қош. Бригада ҳисобчиси Сирож Ботиров ўнг томондаги катта хирмонни кўрсатиб, «6 тонна — қўлда терилган. Ҳув наригиси — машинада-14 тонна», деб тушунтирди бизга.

Бригада даласида Собир Нуруллаев, Ҳамза Мўминов, Сафар Рўзиевлар сингари тажрибали «зангори кема» капитанлари бошқараётган учта терим машинаси ишлаяпти. Уларнинг ҳар бири шу кунгача қарийб юз тоннадан пахта теришди. Механизаторларнинг кайфиятлари яхши, аҳдлари қатъий. Хўжаликнинг оилавий звеноси бошлиғи Саид Бозоров айтгандек «Меҳнатинг ҳалол бўлса, ютуқ ҳам, самара ҳам сеники!».

Бригада ва оила пудратига тўла ўтган хўжалик аъзолари биргина шу йилнинг ўзида ўтган йилга нисбатан меҳнат унумдорлигини икки баравар оширишга эришдилар. Ҳамро Сафаров, Истам Турсуновлар бошлиқ қатор илғор бригадаларда ҳозироқ ҳар гектар ердан 35 центнерга етказиб ҳосил олинди. Колхоз районда биринчи ўринда боряпти.

НАЗАРМАТ.

КУНДАЛИК МАЪЛУМОТЛАР ИЗИДАН

ХИРМОНЛАРИМИЗ ТАҚДИРИНИ АМАЛИЙ ИШ БЕЛГИЛАЙДИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СТАТИСТИКА КОМИТЕТИ ХАБАР ҚИЛАДИ:

25 октябрга қадар республикамизда 4 миллион 608803 тоннадан зиёд «оқ олтин» тайёрланди. Шунинг 2 миллион 329376 тоннаси агрегатлар бункеридан тўкилди. Жами тайёрланган пахтанинг 469008 тоннаси қимматбаҳо ингичка толали пахтадир. Ипак пахтанинг 271690 тоннаси машиналар ёрдамида терилиб, бу борадаги план 149,28 процент бажарилди.

Кўриниб турибдики, республикамизнинг улкан «оқ олтин» хирмони кун сайин юксалиб боряпти. Кўплаб илғор пахтакорлар далаларда йиғим-терим ишларини зарбдорчасига давом эттириш билан ғалаба маррасининг тез орада эгалланишига муносиб улуш қўшмоқдалар. Бу борада Тошкент области қишлоқ меҳнатчиларининг ибрати алоҳида таҳсинга лойиқ. Пойтахт миришкорлари йиллик пахта тайёрлаш планларини бажариб қўйган бўлишса-да, суръатни сусайтиришмаётир. Улар бор ҳосилни нобуд қилмай сўнгги мисқолигача йиғиштириб олишга ҳаракат қилишяпти. Областда ҳозиргача 384423 тонна пахта тайёрланди. Шунча ҳосилнинг асосий қисми, яъни 287467 тоннасини дала гвардиячилари «зангори кемалар» бункеридан тўкишди.

Бухоро, Қашқадарё областлари пахтакорлари ҳам бу йилги мавсумни уюшқоқлик билан олиб боришаётир. Бухоро пахтакорлари ҳам зафар қучдилар. Қашқадарёликлар йиллик планни бажариш арафасида туришибди. Сирдарё областида терим техникасидан кенг фойдаланилаётгани туфайли кунлик пахта тайёрлашда юқори кўрсаткич таъминланмоқда. Самарқанд областида машина теримида анча ўсиш кузатилди. Шу сабабли суръат анча юқори бўляпти. Аммо йиллик планни вақтида бажариш, катта меҳнат эвазига етиштирилган ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай, тез ва соз териб олинишини таъминлаш учун бу ҳали камлик қилади.

Шундай экан, қишлоқ аҳолисининг ҳаммасини теримга тўла жалб этиш, уларнинг баракали меҳнат қилишлари учун барча зарур шарт-шароитларни яратиш керак. Айниқса, машина-механизмларнинг тўла унум билан ишлашини таъминлаш лозим. Шу йўл билангина йил бошида берган сўзимизни устидан чиқишимиз мумкин бўлади. Афсуски, кўп жойларда бу оддий ҳақиқат унутиб қўйиляпти, ишни оқилона ташкил этиб, йиғим-теримни кучайтириш ўрнига ўзибўларчилик кайфиятида юришибди. Масалан, Андижон областида ўзгариш сезилмаётир. Бу ерда ҳозиргача йиллик план атиги 66 процент атрофида бажарилганига қарамай кунлик ўсиш бир процентга етмаяпти.

Хўжаобод, Қўрғонтепа, Жалолқудуқ, Марҳамат районларида аҳвол, айниқса ташвишли. Вазият оғирлигига қарамай район партия, совет ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари бирон бир таъсирчан чора кўришга шошилишмаяпти. Бир ҳафта мобайнида Хўжаобод районида йиллик планнинг 4,61, Қўрғонтепа районида 7,23, Жалолқудуқ районида 5,07, Марҳамат районида эса 4,23 процентига тенг пахта тайёрлангани фикримизнинг далилидир.

Биз йиғим-терим мавсуми арафасида Сурхондарё областида бўлганимизда ҳамма ерда мўл, эртаки ҳосил етилганини кўргандик. Буни пахтакорлар, раҳбарлар ва мутахассисларнинг ўзлари ҳам таъкидлашган эди. Областда дастлабки пайтда тезкорлик қилинди. Аммо кейинчалик, яъни ҳал қилувчи паллада суръат бир мунча сусайди. Денов, Шўрчи, Жарқўрғон районларида юксалиш сезилмаётгани устига ангорликлар 7 кун ичида 7,91 процент пахта тайёрлаб, илгари эгаллаб турган мавқеларидан ҳам анча орқага сурилдилар.

Фарғона, Наманган областларида ҳам қолоқликка йўл қўйиляпти, йиғим-теримни механизациялашга эътибор кам. Масалан, Фарғона области районлари ичида пахта тайёрлашда сўнгги ўринда бораётган Қува районида машина терими 24 октябрга қадар 20,12 процент уддаланган, холос. Агар муҳим ишга илгарироқ масъулият билан ёндашилганда, район пахтакорлари пешқадамлар сафида бўлишлари мумкин эди. Наманган областининг Чуст, Косонсой районларида ҳам терим техникаси кўнгилдагидек ишлатилмаётганлиги оқибатида давлат планларининг бажарилиши хавф остида.

Республикамизда бу йил пахта тайёрлаш планининг бажарилиши ойдинлашди. Аммо, хирмонимиз янада улкан бўлиб, у яна ҳам тезроқ тикланиши учун жойларда қолоқлик сабабларини тезда бартараф этмоқ керак.

КИМ НЕЧАНЧИ ЎРИНДА?

Республика районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 24 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — мавсум бошидан буён тайёрланган пахта; учинчи устун — шу жумладан машинада терилган пахта.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ		
ЎРТА ЧИРЧИҚ	113,94	127,83
КОММУНИСТИК	109,61	122,39
ЯНГИЙЎЛ	106,41	92,42
ЧИНОЗ	106,08	98,74
ОҚҚЎРҒОН	103,78	112,67
БЎКА	103,38	116,76
ПИСКЕНТ	100,99	92,73
Ғалаба	97,68	115,16
Бекобод	95,69	84,86
ХОРАЗМ ОБЛАСТИ		
ХОНҚА	107,96	97,33
ЯНГИАРИҚ	105,28	76,75
ГУРЛАН	104,47	71,26
УРГАНЧ	103,93	80,59
ҲАЗОРАСП	102,35	25,76
ХИВА	101,94	21,54
БОҒОТ	100,17	44,51
Қўшкўпир	98,72	64,05
Шовот	97,58	53,10
БУХОРО ОБЛАСТИ		
СВЕРДЛОВ	107,76	91,01
ҚОРАКЎЛ	103,04	87,16
ШОФИРКОН	102,42	56,06
ҒИЖДУВОН	100,03	65,42
Ромитан	95,43	75,45
Бухоро	94,03	75,07
Когон	91,05	122,26
Вобкент	82,24	62,85
ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ		
ҚАМАШИ	112,07	126,55
КИТОБ	107,40	98,75
ЯККАБОҒ	106,03	88,47
ҚАРШИ	104,18	144,27
КОСОН	103,61	137,98
ҒУЗОР	102,40	82,13
Муборак	97,42	133,09
Чироқчи	95,20	59,82
Шаҳрисабз	94,57	62,92
Ульянов	92,09	97,05
Нишон	88,50	126,40
Усмон Юсупов	73,97	83,16
ҚҚАССР		
Чимбой	99,32	92,90
Амударё	97,28	95,14
Қораўзак	95,29	111,06
Тўрткўл	91,23	75,88
Кегайли	90,13	101,16
Қўнғирот	89,55	93,49
Беруний	88,87	78,57
Элликқалъа	86,68	75,63
Хўжайли	85,28	92,10
Шуманай	83,97	87,30
Ленинобод	70,58	71,80
СИРДАРЁ ОБЛАСТИ		
ЖИЗЗАХ	107,93	93,62
ЗОМИН	103,58	106,42
ПАХТАКОР	101,20	115,47
Ворошилов	97,07	113,56
Октябрь	95,74	111,60
Ховос	90,30	99,23
Сирдарё	88,87	102,48
Мирзачўл	87,57	103,26
Дўстлик	87,43	99,62
Янгиер	87,34	94,32
Боёвут	86,18	93,84
Ильич	83,07	98,43
Арнасой	78,93	85,88
Гулистон	76,35	88,18
Оқолтин	66,76	72,22
СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ		
Шеробод	97,10	124,55
Ленин йўли	92,66	110,11
Бойсун	92,63	133,27
Олтинсой	88,80	83,21
Термиз	85,68	75,37
Қумқўрғон	85,04	99,15
Сариосиё	84,40	77,76
Гагарин	83,83	107,33
Ангор	83,56	69,71
Денов	83,09	80,99
Шўрчи	81,96	88,14
Жарқўрғон	79,40	76,16
ФАРҒОНА ОБЛАСТИ		
БУВАЙДА	105,71	36,98
Ленинград	97,07	18,51
Ўзбекистон	96,16	66,42
Фрунзе	95,81	87,61
Киров	89,12	44,91
Риштон	85,03	61,10
Тошлоқ	82,63	21,34
Бағдод	80,25	28,68
Фарғона	77,32	21,79
Охунбобоев	72,12	28,99
Олтиариқ	71,03	31,49
Қува	69,93	20,12
НАМАНГАН ОБЛАСТИ		
НАМАНГАН	100,09	30,53
Тўрақўрғон	93,52	17,66
Уйчи	89,31	26,25
Учқўрғон	85,65	79,11
Янгиқўрғон	85,63	34,44
Поп	84,79	61,62
Задарё	84,40	72,93
Чуст	65,85	38,30
Косонсой	59,58	59,26
САМАРҚАНД ОБЛАСТИ		
Навоий	93,27	117,06
Пахтачи	82,80	76,96
Хатирчи	81,00	77,93
Қизилтепа	80,61	21,91
Каттақўрғон	74,46	66,48
Пайариқ	69,91	69,46
Нарпай	65,23	54,37
Иштихон	63,89	60,28
Пастдарғом	63,27	64,19
Жомбой	59,37	73,75
Оқдарё	45,20	36,05
АНДИЖОН ОБЛАСТИ		
Балиқчи	86,75	39,33
Москва	80,18	27,03
Пахтаобод	75,78	22,88
Избоскан	73,07	44,09
Олтинкўл	68,00	4,39
Андижон	67,08	19,62
Комсомолобод	66,91	53,04
Ленинск шаҳри	66,57	8,47
Хўжаобод	59,29	7,16
Қўрғонтепа	54,19	35,61
Жалолқудуқ	44,49	8,98
Марҳамат	41,68	5,77

• ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

ЛАОСДА УЧРАШГУНЧА ХАЙР!

24 октябрь куни Ўзбекистон Чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқалар жамиятида Ўзбекистонда ЛХДР кунларининг тантанали ёпилиш маросими бўлди. Лаослик меҳмонлар деярли икки ҳафта мобайнида республика ҳаёти, унинг тарихи ва маданияти билан танишдилар. Дўст мамлакат вакиллари Тошкент, Фарғона, Қўқон, Чирчиқ ва Олмалиқдаги дўстлик митингларида қатнашдилар, ижодкор зиёлилар билан учрашдилар, концертлар, кўргазмалар, спектаклларда бўлдилар.

— Мамлакатларимиз ўртасида дўстлик ва ўзаро фойдали ҳамкорлик йилдан-йилга ривожланиб, мустаҳкамланиб бормоқда, — деди ЛХДР халқ мажлиси олий кенгашининг депутати, Лаос — Совет дўстлик жамияти раисининг ўринбосари Х. Вонгвичит. — Бу йилги учрашув экономика, фан, маданият соҳаларида янги алоқалар ўрнатишга кўмаклашди. Масалан, келгуси йили Лаосда Ўзбекистон маданияти кунлари ўтказиш тўғрисида аҳдлашувга эришилди. Бу эса алоқаларимизни янада мустаҳкамлайди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

ПХЕНЬЯН, 24 октябрь. (ТАСС). Якшанба куни КХДР пойтахти ишчиларининг марказий уйида тўпланган томошабинлар Совет Иттифоқидаги ҳар бир миллат ва элат ўз маданиятини ривожлантириш учун кенг имкониятларга эга эканлигига ишонч ҳосил қилдилар. Бу ерда Тошкентдан келган иккита совет бадиий коллективининг гастроллари бошланди.

Йиғилганлар «Чхончхун» — «Ёшлик» ансамблини айниқса самимий қутладилар. Мазкур ансамблда Совет Ўзбекистонида яшовчи корейслар ўз маҳоратларини намойиш қилишди. Ўзбекистон ССРнинг «Чашма» ашула ва рақс ансамблининг санъати ҳам кореялик томошабинларни хушнуд этди.

Ўзбекистон вакиллари Пхеньяндан ташқари, КХДР ғарбидаги шахтерлар ва химиклар шаҳри — Анжуда концертлар берадилар.

• Воқеа арафасида

МЕРКУРИЙ ОМИЛКОРЛИКНИ ЁҚТИРАДИ

14 ноябрдан 19 ноябргача Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида «Коммерция кунлари» ўтказилади. Уни Ўзбекистон савдо-саноат палатаси, «Узбекинторг» ва республика Министрлар Совети ҳузуридаги ташқи иқтисодий алоқалар вакиллиги бошқармаси ташкил этган. Тошкентга Москвада жойлашган энг катта хорижий фирмаларнинг коммерсантлари, турли мамлакатлар савдо вакилликларининг ходимлари келадилар.

— «Коммерция кунлари»-ни ўтказишдан мақсад нима? Бу саволга Ўзбекистон ССР савдо-саноат палатаси президиумининг раиси Дилбар Юнусовна **МИРСАИДОВА** жавоб беради.

— Бундан 4-5 йил илгари шунга ўхшаш тадбирларни ўтказишни хаёлга ҳам келтириб бўлмасди. Қайта қуриш, эскириб қолган имиллаган хўжалик механизмини бузиб ташлаш, янгича фикрлаш меҳнат коллективларининг халқаро бозорга чиқишларига омил бағишлади. 1986 йилнинг декабрь ойида Москвадаги халқаро савдо марказида «разведка» қилган эдик. Ўзбекистон кунларига тайёрланар эканмиз, экспонатларни жуда синчковлик билан танладик, Иттифоқ ташқи савдо ташкилотлари берган маълумотларга таяндик. Экспозиция биз ўйлагандек бўлмаса ҳам, умуман анча нарса ўргандик.

Қоракўл териси халқаро бозорда анчадан бери харидоргир бўлмай қолди, деб айтишарди. Лекин биз ҳар эҳтимолга қарши уни кўргазмага қўйдик. Шундай қилиб, Грециядаги катта фирмаларнинг бири қоракўл буюмларини, жумладан, манто тикишни йўлга қўйишни таклиф этди. Ҳозир Бухорода замонавий технологияга эга бўлган қоракўл буюмлари тикувчи корхона ташкил этилди. Йил охиридаёқ модали ва қимматбаҳо буюмларнинг дастлабки туркуми чет элга жўнатилади. Ишлов берилмаган газламалар — хом сурп билан тўлиб-тошган омборлар бир талай муаммоларни вужудга келтирган, бу молларни биз мамлакатимизда сота олмаётган эдик. Хом сурпнинг намуналари билан танишган бир неча капиталистик мамлакат бу хом ашёни сотиб олиш истагини билдирди. Натижада валютага эга бўлдик. Ҳали ҳам ўзимизда «ўтмас матоҳ» бўлган бу хом ашёга чет элда талаб катта бўлмоқда. Ёки «Самарқанд бальзами»-ни олайлик. Уни ички бозорда Рига бальзами билан ҳатто солиштириб кўришга ҳам уринмаган эдик, чет эллик коммерсантларнинг эса бу ҳақдаги фикри бошқача...

Ўшанда, Москвада Хива гиламларига талаб жуда катта бўлган, зудлик билан бу гиламлардан яна олиб келишга тўғри келган эди. Ташқи савдо ходимлари эса бизга чет элликлар бу гиламларни сотиб олишмаса керак, деб айтишганди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шунинг учун Тошкентда «Коммерция кунлари»ни ўтказишга қарор қилинди. Унда чет эл бозорларига чиқишни истаган ҳар бир корхона ва ташкилот қатнашиши мумкин.

Албатта, биз бирданига миллион-миллион сўмлик битимлар тузилишига умид қилаётганимиз йўқ. Лекин мутахассисларимиз чет эллик харидорларни нима қизиқтираётганини, биргаликдаги корхоналарни тузиш мумкинлиги ёки мумкин эмаслигини, маҳсулотларни қай тарзда ўраб жўнатиш мумкинлигини шу ернинг ўзидаёқ билиб олишлари мумкин.

— «Коммерция кунлари»да қатнашиш учун кимларга таклифномалар юборилди?

— Қарийб икки юзта ташкилот, муассаса, завод ва фабрикага юборилди. Иложи борича кўпроқ вакиллар қатнашишига ҳаракат қилдик. Шерик бўлиши мумкин бўлган корхоналар билан бевосита алоқа ўрнатиш биргаликдаги ишлаб чиқаришларни йўлга қўйишда ҳам, илғор технологияни жорий этишда ҳам, янги буюмларни ўзлаштиришда ҳам катта самара беришини тажриба кўрсатмоқда. Ҳеч бўлмаса «Совпластитал»ни эслайлик. Унинг маҳсулоти чет элларда жуда машҳур, кўплаб валюта тушумлари олинмоқда. Рақобат шароитларида ишлаш бозорда мустаҳкам ўрнашиб олишнинг янги йўлларини излашга мажбур этаётганлиги жуда муҳимдир.

Республика Маҳаллий саноат министрлигининг ташаббусини таъкидламасдан бўлмайди. Одатда «қолдиқ принципи»га кўра маблағ олаётган «кичик индустрия» чет эл бозорига чиқиб олди. Маҳаллий саноат министрлиги «Араби трейдинг импорт-бюро» ва бошқа фирмаларнинг буюртмасига кўра, бир қарашда кишн унча назарга илмайдиган буюмларни ишлаб чиқараётганга ўхшайди. Маҳаллий саноат ходимлари сирланган идиш-асбоблар, ошхона наборлари, кўрпа-ёстиқ жилдлари, чойшаблар, чопонлар, ўзбек музика асбобларини чет элга жўнатяпти. Бир маромда валюта даромади олиняпти. Бу эса замонавий ускуналар ҳамда технологияларни сотиб олишга имкон бермоқда. Маҳаллий саноат министрлигининг бир неча корхонаси яқин орада чет эл фирмалари билан бирлашади. Улар эркакларнинг модали кўйлакларини, болалар кийимларини ишлаб чиқара бошлайди. Яқин-яқингача маҳаллий саноат маҳсулотларининг бозори касод бўлганлигини ўйлаб кўришнинг ўзи кифоя...

Биз «Коммерция кунлари» ташкилотчиларидан бири бўлиб, воситачи-маслаҳатчи ролини бажарамиз. Бундан унча фойда кўрмаймиз, лекин ўз бурчимизни бажарамиз.

— Жойларда ташаббусингизни қандай қабул қилишди?

— Бир хил эмас. Уни Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими биринчи бўлиб қўллаб-қувватлади. Улар чет эллик шерикларига кўплаб ишланмаларни тақдим этишга тайёр турншибди. «Совпластитал» бирлашмаси бу ерда ўзининг «фирма» экспозицияси билан қатнашади. Лекин, унинг вакиллари ўз маҳсулотларини фақат валютага сотиш ниятидалар. Бунга уларнинг ҳақи бор. Коммерция кунларида қатнашиш учун тушган илтимосномалар кўп. Бироқ индустриямизнинг «Тошкент трактор заводи» бирлашмаси, «Средазхиммаш», «Узбектекстильмаш» сингари гигантлари, енгил саноат корхоналари бу кунларга амалда ҳеч қандай қизиқиш билдираётганлари йўқ. «Узбексельмаш»дан олинган хат эса умуман бизни ҳайрон қолдирди: агар сиз экспорт шартномаси тузилишига кафолат берсангиз, «Коммерция кунларида» қатнашамиз, деб ёзишибди улар. Ахир, ким бундай кафолатни бера оларди?! Бундай кафолатни заводнинг ўзи бериши мумкин. Афтидан, улар ўз маҳсулотларининг рақобат қобилиятини реал баҳолай олишмаётганга ўхшайди. Улар шу ернинг ўзида бундай катта обрўли учрашув ташкил этилишига қизиқиш билдириш ўрнига нафсониятларини ўйламоқдалар.

«Коммерция кунлари» қандай ўтади?

— Реклама-безаш ишлари умуман тугалланди. Чет эл вакиллари билан битим тузиш мумкин бўлган коммерция маркази тузилади. Думалоқ стол атрофида ўтказиладиган мажлисларда мутахассислар учрашишади. Бундай мажлислар бир неча марта ўтказилади. Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига шерикларимизни қизиқтириши мумкин бўлган маҳсулотлар қўйилади. Экспонатлар орасида «Усто» бадиий фонди бирлашмасининг кўплаб буюмлари бор. Қатнашчиларнинг хоҳишига кўра Тошкент ва бошқа шаҳарлардаги ҳар қандай корхона ёки муассасага бориш мумкин.

— Ишларингиз жуда кўп экан. Дастлабки қадамингиз кутилганидан ҳам зиёда бўлишини хоҳлардик.

— Биз бунга ишонамиз: «Коммерция кунлари» корхоналаримиз ҳамда идораларимиз раҳбарлари кўникиб қолган ишончсизликни йўқотиши лозим. Улар жаҳон бозорига дадилроқ чиқадиган вақт келди. Ваҳолонки, уларнинг ҳаммаси ҳалигача марказ нима дер экан, деган истиҳолада кўрсатмаларни кутиб ўтиришади. Сусткашлик валюта йўқотишгина эмас, энг муҳими, биз учун жуда зарур бўлган тажрибадан, савдо-сотиққа ўрганишдан маҳрум бўлиш эканлигини ҳали кўпчилик тушунмаётир. Савдо-сотиқнинг афсонавий худоси Меркурий омилкор, ғайратли, ишбилармон кишиларнигина тан олади.

Л. ЛЕВИН,
ЎзТАГ мухбири.

«ОРОЛ-88» СУРХОНДАРЁДА

ТЕРМИЗ. «Орол-88» Орол экспедицияси ўз ишининг Ўзбекистон территориясида амалга ошириладиган қисмини тугатди. Олимлар, ёзувчилар, мутахассислар Шеробод чўлидаги бир қанча хўжаликларда, Жанубий Сурхон ва Учқизил сув омборларида бўлдилар.

— Биз бу сафаримизда асосан сув ресурсларининг сарфланиши билан қизиқдик, — деди «Новий мир» журналининг масъул секретари Г. И. Резмиченко. — Биз Ўзбекистонда нормадагидан камроқ сувдан фойдаланилаётган хўжаликларни ҳам кўрдик. Бунга суғоришнинг сувни тежайдиган усулларини қўлланиш, суғориш шохобчаларига бетон ётқизиш ҳисобига эришилмоқда. Бироқ бир қанча областларда бу иш ҳали ҳам йўлга қўйилган эмас.

Экспедиция тўплаган материаллар ноябрь ойининг охирида Москвада бўладиган «Давра суҳбати»да муҳокама қилинади.

(ЎзТАГ мухбири).

УРУШГА ҚАРШИ МИТИНГЛАР

Ўзбекистон меҳнаткашлари қуролсизланиш учун халқаро ҳаракат ҳафталигига фаол қўшилдилар. Ҳафталик Бирлашган Миллатлар ташкилоти тузилганига бағишланган.

24 октябрь куни Нукус мотор ремонти заводида урушга қарши кўп кишилик митинг бўлди. Митингда сўзга чиққан ишчилар, инженерлар, уруш ва меҳнат ветеранлари ҳафталик БМТ Бош Ассамблеясининг Совет Иттифоқи янги тинчлик ташаббуслари билан чиққан учинчи махсус сессиясидан кейин ўтаётганлигини таъкидладилар.

Митинг қатнашчилари резолюция қабул қилиб, унда СССРнинг тинчликсевар ташқи сиёсий йўлини бир овоздан қўллаб-қувватладилар.

Республиканинг барча областларида урушга қарши тадбирлар бўлиб ўтмоқда. Самарқанддаги тинчлик ва бирдамлик жамоатчилик музейида «Биз — ялпи қуролсизланиш тарафдоримиз» деган тематик экспозиция, Наманган марказий кутубхонасида тинчлик мавзусини ташвиқ қилувчи китоблар кўргазмаси очилди.

(ЎзТАГ).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ
1988—1989 ўқув йили учун
КУНДУЗГИ ТАЙЁРЛОВ БЎЛИМИГА
ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тайёрлов бўлимига 34 ёшгача бўлган, тугалланган ўрта маълумотли илғор колхозчилар, ишчилар ва СССР қуролли кучларидан запасга бўшатилганлар колхоз, совхоз, корхона ва ҳарбий қисмларнинг қўмондонлиги берган йўлланмаларга мувофиқ қабул қилинади.

Кирувчилар йўлланма берилган пайтда камида икки йиллик иш стажига эга бўлишлари лозим.

Тайёрлов бўлимига юборилган кишилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ректор номига ёзилган ариза, корхона, колхоз-совхоз, ҳарбий қисм қўмондонлиги йўлланмаси, ўрта маълумоти ҳақида ҳужжат (асли), иш жойидан характеристика (ҳарбий қисм йўлланмаси), корхона раҳбари тасдиқлаган меҳнат дафтарчасидан кўчирма, медицина справкаси, (086/У форма), 10 дона фотосурат (3х4 см). Тайёрлов бўлимига келганлар паспорт ва ҳарбий хизматга алоқадорликлари тўғрисидаги ҳужжатни шахсан кўрсатадилар.

Аризалар 1988 йил 25 ноябргача қабул қилинади.

Кирувчилар тайёрлов бўлимида ўқишга тайёргарлик даражасини аниқлаш учун ўрта мактаб ҳажмида физика ва математикадан суҳбатдан ўтадилар.

МАШҒУЛОТЛАР 1988 ЙИЛ 1 ДЕКАБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқиш муддати — 8 ой.

Юқорида санаб ўтилган кишилардан ташқари тайёрлов бўлимига умумтаълим мактабларининг битирувчилари — ўқувчилар ишлаб чиқариш бригадаларининг аъзолари 1988 йилда мактабни тугатган бўлсалар ҳам қабул қилинади.

Тайёрлов бўлимига қабул қилинганлар ётоқхона билан таъминланади.

Кундузги тайёрлов бўлимига қабул қилинганларнинг ҳаммаси ойига 40 сўм миқдорида стипендия билан таъминланади. Ўқишга СССР Министрлар Советининг 1959 йил 18 сентябридаги № 1099 қарорига мувофиқ юборилганларга ҳар ой стипендия бевосита уларни ўқишга юборган корхоналар ва ташкилотлар томонидан тўланади. Бу стипендиянинг миқдори биринчи курс студентларига белгиланган стипендиядан 30 процент, иш стажи уч йилдан зиёд бўлганда 50 процент ортиқ бўлади.

Битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган тингловчилар биринчи курсга кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Адрес: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП Қори Ниёзов кўчаси, 39-уй.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ
(700064, Педагогика кўчаси, 103-уй)
1988 йил учун
АСПИРАНТУРАГА
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

МАҚСАДЛИ АСПИРАНТУРАГА:

кундузги: математик анализ, оптика, СССР тарихи, диалектик ва тарихий материализм, илмий коммунизм назарияси, марксча-ленинча эстетика, этика ва маданият назарияси, рус тили, педагогика назарияси ва тарихи, ўқитиш методикаси (мутахассисликлар бўйича) жисмоний тарбияни ўқитиш методикаси;

сиртқи: илмий коммунизм назарияси, марксча-ленинча эстетика, этика ва маданият назарияси, ўқитиш методикаси (мутахассисликлар бўйича).

ЭРКИН КОНКУРСГА

кундузги: математик анализ, эҳтимоллик назарияси ва математик статистика, КПСС тарихи, илмий атеизм, дин ва атеизм тарихи, рус адабиёти, кўп миллатли совет адабиёти, СССР халқлари тиллари, ўқитиш методикаси, (мутахассисликлар бўйича), умумий психология, педагогика ва ёш психологияси;

сиртқи: СССР тарихи, илмий атеизм, дин ва атеизм тарихи, рус адабиёти, кўп миллатли совет адабиёти, СССР халқлари тиллари, ўқитиш методикаси (мутахассисликлар бўйича), жисмоний тарбияни ўқитиш методикаси, педагогика ва ёш психологияси.

Аспирантурада ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқишга 35 ёшдан юқори бўлмаганлар, ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда аспирантурада ўқишга 45 ёшдан юқори бўлмаганлар қабул қилинади.

Улар тўлиқ олий маълумотга, танлаган мутахассисликлари профили бўйича олий ўқув юртини тамомлаганларидан эътиборан камида 2 йиллик амалий иш тажрибасига эга ва илмий-тадқиқот ишига қобилиятли эканликларини кўрсатган бўлишлари керак.

Олий ўқув юртини тамомлагандан сўнг бевосита аспирантурага кирадиган ёш мутахассислар конкурс имтиҳонларига олий ўқув юрти (факультетлар) кенгашлари тавсиялари бўйича қўйилади.

Аспирантурага кириш учун пединститут ректори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади: кадрларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа, фотосуратлар, автобиография, охирги иш жойидан характеристика, дипломнинг нотариус тасдиқлаган кўчирмаси ва зачет ведомостидан кўчирма, охирги иш жойидан оладиган иш ҳақи тўғрисида справка (кундузги аспирантурага кирувчилар учун), эълон қилинган илмий ишлари рўйхати (эълон қилинган илмий ишлари йўқ кишилар танлаган мутахассисликлари бўйича машинкада ёзилган 20—25 бетли илмий доклад, реферат тақдим этадилар), яшаб турган жойидан ва медицина справкалари.

Аспирантурага кирувчилар олий ўқув юртлари учун амалда бўлган программалар ҳажмида мутахассислик, марксизм-ленинизм асослари, чет тилларнинг (инглиз, немис, француз, испан, италян) биридан имтиҳон топширадилар. Институтларнинг миллий бўлимларини тамомлаганлар ва рус тилини бўшроқ эгаллаганлар рус тили ва адабиёти бўйича қўшимча имтиҳон топширадилар.

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ёки ажралмаган ҳолда ўқиш учун аспирантурага кириш имтиҳонларига қўйилган кишиларга имтиҳонларга тайёрланиш ва топшириш учун иш жойида маоши сақланган ҳолда 30 календарь куни ҳисобидан қўшимча отпуска берилади.

Кандидатлик имтиҳонлари қисман топширилган ҳолда аспирантурага қабул қилинганлар қолган кириш имтиҳонларини топшириш учун ҳар бир имтиҳонга 10 кун ҳисобидан ҳақ тўланадиган қўшимча отпускадан фойдаланадилар.

АРИЗА ВА ҲУЖЖАТЛАР 1988 ЙИЛ 1 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Справкалар олиш учун аспирантура бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон: 55-61-96.

Афғонистонликлар Тошкентда таълим олишмоқда

Тошкент афғон болалари учун иккинчи уй бўлиб қолди. Душманлар қўлида ҳалок бўлганларнинг фарзандлари Тошкентда таълим олишмоқда.

Республикамиз пойтахтидаги мактаб-интернатларда 400 нафар афғон ўғил ва қизи билим эгаллаяпти. Улар учун барча шароит яратилган.

Афғонистонлик ўқувчилар ўз мамлакатларининг тарихи ва географиясини пухта ўзлаштиряптилар. Дарсларда дари ва пушту тиллари билан бирга рус тили ҳам ўрганилади.

Жаҳоннинг биринчи космонавти Юрий Гагарин номи билан аталувчи мактаб-интернат ҳаётий воқеаларга бой. Бу ерда пионер ва ёшлар ташкилотлари тузилган. Ёш техник тўгарагининг фаолияти афғон болаларида зўр қизиқиш уйғотмоқда.

Тошкентда ўқиётган афғон ўғил ва қизлари ўз ватанларида рўй бераётган воқеаларни диққат билан кузатиб боришади, деворий газеталар чиқаришади. Бунда Афғонистонда нашр этилаётган матбуот саҳифаларидан кенг фойдаланилади. Бўш вақтларда эса миллий музика санъати билан шуғулланилади.

СУРАТДА: **машғулотдан сўнг афғон миллий музикаси ўрганилмоқда.**

Р. НУРИДДИНОВ фотоси (ЎзТАГ).

ЮЛДУЗНИ КЎРГАН БОРМИ?

Суратдаги қиз Юлдуз Сайфуллаевна Муҳаммадиева 1978 йил 9 майда Самарқанд область Навбаҳор районидаги Свердлов номли колхознинг 9-бригадасида туғилган. У 1985 йил 5 июль куни тахминан соат 15.30 ларда уйидан чиқиб кетганича қайтиб келмади. Қизни кўрган ёки у тўғрисида эшитган кишилардан ички ишлар органларига хабар беришни сўраймиз.

• Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/Х да **Хазрати аёл**, 27/Х да **Асрга татигулик кун**, 28/Х да **Истамбул фожиаси**.

• МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
29 октябрь соат 19.00 да
«ПАХТАКОР (Тошкент)— СССР ТЕРМА КОМАНДАСИ
ВЕТЕРАНЛАРИ ЎРТАСИДА
ФУТБОЛ БЎЙИЧА ЎРТОҚЛИК УЧРАШУВИ
Спорт-буюм лотереяси ўйналади.
Серияларнинг номерлари — 050001 дан 052000 гача.
КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Ўқитувчи» нашриёти қуйидаги китобларни босмадан чиқарди.

Ҳамза. Бой ила хизматчи. Пьесалар. 144 бет. Баҳоси 70 тийин.

Китобга, шунингдек Туҳматчилар жазоси, Бугунги қозилар ёки Майсаранинг иши пьесалари, изоҳлар, Ҳ. Ҳ. Ниёзий ҳаёти ва фаолиятининг асосий саналари жамланган.

Авторлар коллективи. Биохимия. 424 бет. Баҳоси 1 сўм 10 тийин.

Қўлланмада ҳужайра ва унинг органлари, оқсиллар, нуклеин кислоталар, витаминлар ва бошқа моддаларнинг структураси, функцияси ва алмашуви тўғрисидаги маълумотлар баён этилган.

К. Мирсаидов, Н. Назиров. Пахтачилик машиналари. 208 бет. Баҳоси 40 тийин.

Китобда пахтачиликни комплекс механизациялаштиришда қўлланиладиган замонавий қишлоқ хўжалик машиналарининг асосий турлари ҳақида сўз боради.

З. Насритдинхўжаев. Ишлаб чиқаришни бошқаришнинг назария ва амалиёти. 136 бет. Баҳоси 50 тийин (Рус тилида).

Ўқув қўлланмаси министрлик аппаратида ишлаётган раҳбар ходимларнинг, бирлашма ва корхоналар раҳбарларининг малакасини оширишга бағишланган.

В. Семёнов. Ёш электрмонтёрлар учун справочник. 240 бет. Баҳоси 65 тийин.

Китобда асосий электр жиҳозлар — электр машиналари ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари берилган.

• Спорт

ШАХМАТ:

ЧЕМПИОН ОЛДИНДА

Рейкьявикда жаҳон кубогининг учинчи босқич мусобақалари давом этмоқда. 15-тур ўйинларидан кейин жаҳон чемпиони Гарри Каспаров мавқеини мустаҳкамлаб, пешқадамлар қаторидан жой олди. Энди Г. Каспаров билан А. Белявский 9,5 тадан очко билан олдинда боришмоқда.

Телави шаҳрида эса Майя Чибурданидзе билан Нана Иоселиани ўртасида жаҳон биринчилигининг финал баҳси давом этмоқда. 12-партия дуранг бўлди. Жаҳон чемпиони М. Чибурданидзе 7:5 ҳисобида олдинда.

ФУТБОЛ:

ПЕШҚАДАМЛАР МАВҚЕИ

✦ ОЛИЙ ЛИГА. Навбатдаги турда пойтахт спартакчилари Киев динамочиларини қабул қилишди. Учрашувда ягона киритилган тўп москваликларга ғалаба келтирди. Учрашув олдидан эса ўзига хос тантана бўлиб ўтди. Спартакчи Р. Дасаевга «Мавсумнинг энг яхши дарвозабони» соврини топширилди. Халқаро футбол федерацияси сўровларига мувофиқ совет спортчиси ана шундай эътиборга лойиқ кўрилди. Чемпионат пешқадами «Днепр» футболчилари «Қайрат» командасини қабул қилиб, жавобсиз учта тўп киритишди. «Шахтёр» — «Торпедо» учрашувида ҳисоб очилмади. Ҳозир днепрчилар 38 очко билан олдинда боришмоқда. «Спартак» ва Киев динамочиларида 35 тадан очко бор. Торпедочилар 33 та очко билан тўртинчи бўлиб туришибди.

✦ БИРИНЧИ ЛИГА. Кечиктирилган икки учрашув пешқадамлар мавқеига таъсир қилди. Ростов-Дон армиячилари майдонида ғалаба қозонган пойтахт армиячилари (3:4) 51 очко билан иккинчи ўриндаги мавқеларини яхшилашди. Олий лигага бериладиган йўлланмага даъвогарлардан бири — «Гурия» коллективи Ботуми динамочилари майдонида ўйнаб (1:1), очколарини 49 тага етказди.

«Пахтакор» футболчилари мавсумнинг якунловчи тўрт учрашувидан иккитасини ўз майдонларида ўтказишмоқда. Кеча пахтакорчилар «Даугава» коллективини қабул қилишди. Кейин «Карпати» армиячилари тошкентликлар меҳмони бўлишади. Умуман футболчиларимиз мухлисларни қувонтиришга астойдил ҳаракат қилиб, иккинчи давра мобайнида катта сакраш қилишди, дейиш мумкин. Боиси командамиз биринчи давра якунларига 11 ғалаба, 25 очко қўшиб олий лигага бериладиган йўлланмадан бирига даъвогар эканлигини намойиш этди. Лекин қўш ўрин учун кураш тобора кескин ва муросасиз тус олмоқда. Ишқибозлар эса фақат кутилмаган тасодифларга умид боғлашмоқда. Пахтакорчилар кеча ригалик футболчилар билан ўйинда 2:1 ҳисобида ғолиб чиқдилар.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Ўзбек давлат академик драма театри коллективи Ўзбекистон ССР халқ артисти Т. Азизовга онаси
Мунаввархон СУЛТОНОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• Тингланг, томоша қилинг

26 ОКТЯБРЬ, ЧОРШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Фильм-концерт. 10.00 — Мультфильм. 10.15 — Янгиликлар. 10.25 — «Умринг боқий бўлсин, Ер!» 11.25 — Духовой чолғулар квинтети чалади. 12.00 — Болалар учун фильм. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Ҳужжатли фильм. 16.50 — «Сенинг ленинча кутубхонанг». 17.35 — Мультфильм. 17.45 — Австрия телевидениесининг программаси. 18.25 — Футбол. Европа чемпионлари кубоги. 1/8 финал. «Стяуа» (Бухарест) — «Спартак». Танаффусда — Дунё воқеалари. 20.20 — Ёшлик куйлайди ва рақсга тушади. 20.35 — «Якшанба кунги сайрлар», «Синовчи». Бадиий фильмлар. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. УЕФА кубоги 1/16 финал. «Динамо» (Минск) «Виктория» (Бухарест) Танаффусда — Дунё воқеалари. 23.50 — Фильм-концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10.05 — Немис тили. 11.05 — Қайта қуриш ва ҳуқуқ. 11.25 — Илмий-оммабоп фильм. 11.35 — Умумий биология. 12.05 — Немис тили. 13.05 — «Дон Жуаннинг армони». Бадиий фильм. 14.30 — Ҳужжатли фильмлар. 15.00 — Янгиликлар. 15.10 — «Мардлик». Телефильм, 2-серия. 16.15 — Чех Давлат филармонияси симфоник оркестрининг концерти. 18.35 — Янгиликлар. 18.40 — П. И. Чайковский номли халқаро конкурс лауреатлари. 19.40 Ҳаракат хавфсизлиги учун. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Бу ҳаммаси у ҳақда. 21.10 — Илмий-оммабоп фильм. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — «Лучафэрул». Бадиий фильм, 1-серия. 23.35 — Янгиликлар. 23.40 — «Лев Толстой ҳақида сўз». 3-фильм.

УзТВ-I. 15.00 — «Табиат ва биз». 16.00 — «Фавқулодда топшириқ». Бадиий фильм. 17.45 — Янгиликлар. 18.00 — Пионерлар мамлакатида. 18.45 — ВЛКСМ 70 йиллигига. 19.30 — Халқ контроли экрани. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Долзарб интервью 20.30 — Ахборот. 20.50 — Санъат олами. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — ВЛКСМ 70 йиллигига.

УзТВ-II. 18.55 — «Маҳфий терговъ». Бадиий фильм. 20.00 — Ёзувчи ва замон.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Бизга мактуб йўллабсиз. 9.30 — Най наволари. 9.45 — Партиявий иш: шакл ва услубларнинг янгиланиши. 10.15 — Хўжалик ҳисоби: тажриба, муаммолар, ечимлар. 11.15 — Юность. 12.10 — Новатор. 12.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 12.50 — Шеърий лаҳзалар. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Дам олиш соатида. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Ёзувчилар — болаларга. 15.50 — Фармакологлар Бутуниттифоқ съезди қатнашчилари ҳикоя қиладилар. 16.00 — Қизил! Сариқ! Яшил! 18.15 — Қишлоқ ҳаёти. 18.30 — Талабларингизга биноан учрашувлар. 19.20 — Аланга. 19.40 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси: янгиланиш йўллари. 20.15 — Халқ куйлари. 21.10 — Она табиатни эъзозлайлик. 21.30 — Пахтакорлар, сизлар учун. 22.45 — М. Убайдуллаева куйлайди. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

Р — 11069. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 246. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12